

Tiwei Mitik Kewisik Ken Mit Ne Isrel - Hibu Menmen me tiwei ik

Krais keteiknai God hirak kire mekak 1:1-3

Krais Iuwe kinin mit ensel 1:4-2:18

Krais Iuwe kinin Moses ketike Josua 3:1-4:13

Krais Iuwe kinin mit pris 4:14-7:28

Him me Krais hiram minin him enipaa God
kewet Moses em 8:1-9:28

Hemkre me Jisas minin hemkre me bulmakau,
ehiram mesak menmen enum maiu 10:1-39

Haiu mit han ekitet Jisas haiu emnakin tokim
eemisesim 11:1-12:29

Him me menmen mit ne weiwik me God ehir
nanisesim 13:1-19

Him mikaru 13:20-25

*God Nikan kirak kekrehir ke Haai kirak ketpai
him mirak*

¹ Nipaa enum eik me wi ham yapirwe, God
katip mit profet him mirak kenipi hir nityak.
Nepei au, hirak keriuweti nan natip maamrer
him mirak.

² *Te in ek, wi kerek ti nepei au mamisi,
God kewepaiyapir him mirak keriuwe menmen
Nikan kirak ketpim. God epei kehimitanek hirak
kakwetiwek menmen mirak yapirwe. Nipaa
God katip Nikan kirak te hirak kises him mirak
hirak Nikan kirak menmen yapirwe mau ti mau
nepni, mar ke Haai kirak hanhanem.

* 1:2 Sam 2:8; Mt 21:38; Jo 1:3; Kl 1:16

³ *Nikan kirak Jisas keteiknai menmen iuwe me God merhihe mire tipar meteiknai himin kaiu kentar han kirak kerekek kire God. Hirak him mirak iuwe menip menmen yapirwe hiram mises han kirak te hirak naanmipre menmen yapirwe mau merer wit wit. Hirak hirekes kaa kentar nu tentarakit kesak menmen enum mekre han ke haiu mit. Epei au, hirak ken kau wit kerek God Mitik Iuwe kewiyen, hirak kau menep his yaaim mirak kerek mit iuwe naanmipre menmen yapirwe hir newi.

Nikan ke God kinin mit ensel

⁴ *Jisas kau menep his yaaim me God kerek mit iuwe newi. Mar im God epei keteiknai hirak kirakek hirak kinin mit ensel kar ke niuk kerek God kewetiwekem hiram minin niuk me mit ensel.

⁵ *Niuk mirak iuwe minin niuk me mit ensel mentar nipaa God ap katip mit narak ensel kar ik:

“Petepin hi hehimitenit ti are nikan kai.” God keteipim pike ketpim kar ik:

“Maain hi ahu are Haai kirak, hirak kaku kakre Nikan kai.” God ap katip me mit ensel narak au. Hirak katip me Nikan kirak Jisas kerekek.

⁶ *Kerek wi nipaa God kakriuwet Nikan kirak iuwe mitik kaknen ti ik, hirak keteipim pike ketpim kar ik:

“Yi mit ensel nai yi eiwenipi niuk mirak.”

⁷ *Hirak katip me mit ensel kar ik:

* **1:3** 2Ko 4:4; Ap 2:33-34; Kl 1:15; Hi 8:1 * **1:4** Fl 2:9 * **1:5** Ap 13:33; Hi 5:5; 2Sml 7:14; Sam 2:7 * **1:6** Ro 8:29; Sam 97:7 * **1:7** Sam 104:4

“Hi herekyor h̄ir n̄riak menmen mai waswas nar ke n̄ime, h̄ir nan̄iwaank menmen ap mises han kai au nar ke si merhihe.”

8 *Te h̄irak kat̄ip me N̄ikan k̄irak kar ik:

“Ti are hi God ti M̄it̄ik Iuwe naanm̄ipre menmen yap̄rwe tipmain tipmain enum eik. Ti tewen naanmam̄re menmen mit ti h̄ir̄iakem yaaim yaaim.

9 Ti hanhan heriuwe menmen yaaim, ti au han enuk heriuwe menmen enum, te ti M̄it̄ik Iuwe, hi God kit hi ehim̄itanit ti iuwe ti han yaaik ehin̄n m̄it yap̄rwe.”

10 *God p̄ike kat̄ip keteipim kar ik:

“Ti M̄it̄ik Iuwe n̄ipaa enum eik ti h̄ir̄iak t̄i metike nepni meriuwe his mit.

11 Maain t̄i ik ketike nepni h̄iram mam̄iwaank mam̄it te ti au. Ti ehu eh̄it tipmain tipmain enum eik. Mar ke m̄it neriuwet laplap ere enum h̄ir new̄rem, maain t̄i ketike nepni h̄iram mamweik̄n his mam̄rem.

12 *Mar ke m̄it nenep laplap enum tokim new̄rem h̄ir neit ham yaaim neriuwetem, te ti eh̄it t̄i ketike nepni enum ti ew̄rem em̄it, ti enip meiyam yaaim em̄ikreh̄ir m̄iram. Ti h̄irekes au, ti ehu apar ke in ek ti h̄irekes hepu. Ti ap te eweik̄nhis are menmen enum tokim au. Ti ehu tipmain tipmain enum eik.”

13 *N̄ipaa God kat̄ip kar ik:

* 1:8 Sam 45:6-7 * 1:10 Sam 102:25-27 * 1:12 Sam 22:22

* 1:13 Sam 110:1

“Ti ehu menep etikewa eno menep his mai yaaim kerek mīt iuwe newi, ti ehu ere hi enep mīt enun nepan ni en+p enepi.”

God hīrak ap katip hīm im men mīt ensel au. Hīrak katip Nīkan kīrak em keremem.

¹⁴ *Te mīt ensel hīr nīre mekam? Hīr nīre hīm+n hīr nīr+ak menmen God ketpor, hīrak keruweti nan+no nanriakem nankaap mīt miyapīr kerek hīrak hanhan kaktorhis nanu nantikerek.

2

God hīrak kakīkepai kaktaihis-Menmen im hīram iuwe

¹ Nīkan ke God Jisas hīrak Mīt+ik Iuwe kin+n menmen yapīrwe, te haiu emises w+senum menmen kerek nīpaa haiu memtewem te haiu ap emnaaiwīr hīm im emweik+n sip emwet+wem au em+!

² *Nīpaa God katip mīt ensel nīrak hīm mīrak. Hīr netiwem netpim newepyapīr mīt em. Menmen nepei man mar ke nīpaa hīr netpim. Mīt kerek neweik+n sip newet hīm yaaim me God, hīr nises menmen enum God kakrekryor enum mamaīr ke hīr nīr+ak menmen enum.

³ *Te haiu emweik+n sip emwet hīm iuwe me God kakīkepai kaktaihis, te haiu ap te mamnop+n mamkeip+n menmen enum God kakriak mīt enum em taau. Nīpaa Mīt+ik Iuwe Krais hīrekes kin+n kewepyapīr God kaktaihis. Nepei au, mīt kerek nemtau hīm mīrak hīr nisesim, hīr netpai

* **1:14** Sam 34:7, 91:11 * **2:2** Ga 3:19 * **2:3** Hi 10:29, 12:25

nar ik: “Him im ap me memitetpin au. Hiram him yaaim.”

⁴*God hirekes keteikin him mir hiram yaaim keriuwe menmen yaaim hirak kiriakem kikaap mit keriuwerem. Hirak kiriak menmen im metike hirak keriwet God himin yaaik hirak kises han kirak kan kewet mit menmen mirak yaaim.

Jisas keweikin his kire mitik hirak kekepai kak-taihis

⁵Haiu matip me ti ham maain God kakriakem mamnen mit kerek nisesik hir nanwik. God ap kehimitan mit ensel hir naanmiprewem.

⁶*Au, him me God kerek mitik hak kewisim mau tiwei Sam hiram matip mar im:

“God haiu mit mire mekam te ti han teweninai naanemprai? Haiu au enun weinin.

⁷Me wi yinam te ti herekyei haiu enun te mit ensel hir nininai hir iuwe. Ti ewetai menmen mit iuwe netiwem te haiu niuk maiu iuwe.

⁸*Ti ehimitenai haiu maminin naanmamre menmen mit yapirwe.”

Him hiram mitik ik epei kewisim matip haiu mit maminin naanmamre menmen yapirwe. Menmen miutip ap te mamininai taau. Te in ek haiu ap minin naanmipre menmen wen au.

⁹*Te in ek haiu mertei menmen me Mitik Jisas. Nipaa me wi yinam Jisas kau ti ik God kiriak Jisas au mitik weinik, te mit ensel hir iuwe nininek. In ek God kiriakek hirak kire Mitik Iuwe keit menmen mirak iuwe kentar Jisas kaa kekrehir

* **2:4** Mk 16:20; 1Ko 12:4, 11 * **2:6** Sam 8:4-6 * **2:8** 1Ko 15:27

* **2:9** Fl 2:8-9

kaiu te God kakriak haiu mit menmen yaaim kakriuwe menmen im Jisas kiriakem.

10 *Hiram yaaim te hirak God kerek haai ke menmen yapirwe hirak kiriak menmen yapirwe hirak kenip Jisas hirak mitik yaaik wisenuk keriuwe menmen enum makip. Marim God kiriak Jisas yaaik te hirak kakriyei haiu mit haiu mamre nikerek ne God haiu mamit menmen mirak yaaim.

11 *Jisas kesak menmen enum haiu mit miriakem te haiu mire yaain. Hirak ketikewai haai kiutip, te hirak ap yink enuk katip haiu "kikrek narak."

12 Hirak katip kar ik:

"God hi tewen awepyapir niuk mit atip kikrek nai yem. Me nimin ke mit yapirwe nererik nises him mit hi eine henye awenipi niuk mit."

13 *Te hirak wen katip kar ik:

"Hi han ekitet him me God hi ehisesim." Hirak pike katip kar ik:

"Hi hepu in etike kikrek yapirwe God epei kewetori."

Jisas keweikinhis kire mitik te hirak kekepai haiu mit

14 *Haiu mit miyapir Jisas katip haiu kikrek narak haiu mire yink, hemkre o hemik, te hirak hirekes keweikinhis kire haiu mit te hirak kaa kewaank Seten kerek kiriak haiu mit haiu mami.

* 2:10 Ro 11:36 * 2:11 Mt 25:40; Mk 3:35; Jo 20:17 * 2:13 Ais 8:17-18 * 2:14 Jo 12:31; 1Jo 3:8; Rev 12:10

15 Hirak kiriakem te haiu mit yapirwe nipaa haiu minain te mami mamno mamir God, maain haiu ap te mamnapin mei taau.

16 *Hirak ap kiriak menmen kikaap mit ensel au. Hirak kiriakem kekepai haiu mit nepenyerer ne Ebrahim.

17 *Te hirak Jisas keweikinhis kar ke haiu mit kikrek nirak hirak kire mitik kerekek. Hirak keweikinhis kire mitik te hirak kiriak menmen me God kire mitik iuwe pris kerek hanhan keriuwe mit hirak kiriakem werek werek. Hirak kiriak menmen yaaim keiyim kesak menmen enum me haiu mit yapirwe.

18 *Hirak yaaik te hirak kakikaap mit wen nanises God werek werek wi menmen enum mamnen mamawaanki. Hirak kakikaap mit kakintar nipaa menmen enum man mewaankek te hirak ap keweikin sip kewet God au.

3

Jisas wisenuk kinin mitik Moses

1 *Nai yinan kerek God keit wit kirak kehimiteni te yi yisesik yayit menmen mirak, yi han ekitet Jisas werek werek. Hirak hirekes God keriuwetek kire Aposel hirak kan kewepyapir him mirak, hirak kiriak menmen mire mitik Hetpris, haiu mit misesik matip mit han ek.

2 *God kehimitanek hirak kiriak menmen mirak te hirak kiriakem kisesim werek werek,

* 2:16 Ais 41:8-9 * 2:17 Fl 2:7; Hi 2:14; 1Jo 2:2, 4:10 * 2:18 Hi 4:15 * 3:1 Hi 4:14, 6:20, 7:26, 8:1, 9:11 * 3:2 Nam 12:7

kar ke nĭpaa mĭtik Moses kĭriakem kisesim kau nĭmĭn ke mĭt miyapĭr ne weiwĭk me God.

³ Mĭtik Iuwe ik Jisas God kewisĭk hĭrak keit niuk mĭrak wĭsenum kinĭn niuk me Moses kĭre mĭtik kime wĭnak yaaik keit niuk mĭrak iuwe. Wĭnak au, hĭrak kepu weinĭm.

⁴ Wĭnak yapĭrwe ap te mamime hĭremes taau. Mĭt keriyen nimaam, te God kinĭn kentar hĭrak kĭriak menmen yapĭrwe.

⁵ *Moses kĭriak menmen me God nĭmĭn ke mĭt miyapĭr ne weiwĭk mĭrak. Hĭrak kĭre wok mĭtik kĭriak menmen me mĭtik iuwe kĭrak. Hĭrak kewepyapĭr menmen God katĭp maain hĭrak hĭrekes kakriakem.

⁶ *Krais hĭrak au. Hĭrak Nĭkan ke God kerekek, hĭrak kĭriak menmen me God werek werek. Hĭrak Mĭtik Iuwe kinĭn naanmĭpre mĭt miyapĭr ne weiwĭk me God. Haiu mamu mamre mĭt miyapĭr ne weiwĭk me God te haiu wen han tokik emu emĭmerĭr Mĭtik Iuwe kanen kaktaihis o au en, taau.

Mĭt ap nises hĭm me God ap te nanu werek werek taau

⁷ *Haiu emĭmtau hĭm kerek God Hĭmĭn Yaaik ketpaiyem emĭntar haiu ne weiwĭk miutĭp mĭrak. Hĭrak katĭp kar ik:

“Petepin kerek yi yemtau God ketpi menmen,

⁸ *yi ap paan tokik (o eiyĭnke perkenum) eiweikĭn sip eiwetĭwem au emĭt! Yi ap eiyises menmen me nĭpaa maamrer naidu nĭriakem neweikĭn sip newet God me wĭ hĭr nepu wit تنهاان weinĭk

* 3:5 Nam 12:7 * 3:6 Kl 1:23; Hi 3:14 * 3:7 Sam 95:7-11 * 3:8 Eks 17:7; Nam 20:2-5

mít ap newi. Hír han enuk nari han kírak nenipíwék han enuk keriuweri.”

⁹ God katíp kar ik:

“Maamrer ni neit wit ik hír nari han kai enuk te hír nír menmen hi híriakem me 40 tito, te hír au, hír neweikín sip neweto.

¹⁰ Hír nenipa hi han enuk heriuweri te hi hatíp har ik:

‘Hír hekrit hekrit hír nises menmen ham enum mekre han kír. Hír au, hír nepítari menmen hi hetpim hír nínapen nisesim.’

¹¹ *Hi han enuk heriuweri te hi hatíp hím iuwe har ik:

‘Hi ap ewisi hír nanínen nanu wit kerek hi ehimítenor hír naníno nani, ap naníno ein ein au.’ ”

Haiu ap emweikín sip emwet hím me God emír ke nípaa hír mít ne Isrel níriakem emít

¹² Nai yinan, yi naanmamre híras te yi mít ap te eiríak han ki enuk yi eiweikín sip eiwet God kerek kakpau kakpeit nípaa ere in te maain hírak kaku tipmain tipmain enum eik.

¹³ Wí yapírwe God katíp híram míre “petepin” yi hekrit hekrit einakínan hitokim eikapan han tokik eiyu te yi ap eiwis menmen enum mamri han ki memitipín te yi eiweikín sip eiwet God au emít!

¹⁴ *Yi eikapan eiyíntar nípaa haiu mít memtau hím me Kraís. Haiu emisesim ere maain haiu mami te haiu mantikerek mamu han kiutíp haiu mít mamít menmen mantikerek.

¹⁵ *Haiu mertei hím im wen mepu híram matíp

* **3:11** Nam 14:21-23 * **3:14** Hi 3:6 * **3:15** Sam 95:7-8; Hi 3:7-8

mar im:

“In ek yi yemtau h̄im me God kak̄tpiyem
yi ap einak̄n tokim eiweik̄n sip eiwet
h̄im m̄rak mar ke n̄paa maamrer ni
n̄r̄akem.”

16 *Neim̄n nemtau h̄im God ketpim te h̄r ap nis-
esim au, neweik̄n sip newet̄wem? M̄t miyap̄r
kerek Moses keriyei ker̄i ken n̄naaiw̄r wit Isip.

17 *God h̄rak han enuk keriuwe neim̄n me 40
tito a? H̄rak han enuk keriuwe m̄t miyap̄r
n̄r̄ak menmen enum te h̄r naa neit wit tenhaan
wein̄k m̄t ap nei newi.

18 *N̄paa God katip h̄im iuwe kar ik: “H̄r ap
nan̄nen nanu wit Keinen kerek hi hehim̄tanek
h̄r nanwiyen ap nan̄no ein ein au,” h̄rak katip
karik h̄rak katip me neim̄n a? H̄rak katip me
m̄t ne Isrel kerek neweik̄n sip newet̄wek.

19 Te haiu mertei h̄r ap nen nau wit kerek h̄rak
epēi kehim̄teni h̄r nanwiyen nentar h̄r ap nises
h̄im m̄rak werek werek au.

4

Haiu naanmamre h̄ras te haiu emu emtike God

1 Haiu m̄t miyap̄r naanmamre h̄ras em̄ntar
h̄im n̄paa God ketpim me m̄t nan̄nen nanu
wit kerek h̄rak kehim̄teni nanwiyen h̄r nanu
yaāim nantikerek nanu nan̄t. H̄im yaāim im
h̄ram mepu. Yi naanmamre h̄ras te God kak̄tpi
ap te yi yaino yaȳt menmen kerek h̄rak ke-
him̄teni yi yait̄wem.

* 3:16 Nam 14:1-35 * 3:17 1Ko 10:10 * 3:18 Hi 3:11

² Haiu memtau him yaa'im me God mar ke nɪpaa hɪr mɪt maamer nemtewem. Te menmen hɪr nemtewem ap mekepi mentar wɪ hɪr nemtɪwem hɪr neweikɪn sip newetewem.

³ *Haiu mɪt miyapɪr kerek mises him me God, haiu epei mamno wit kerek God kehimi+tenai haiu mamwi en mamu yaain mantikerek mamu mamɪt. Nɪpaa God katɪp ke wit ik hɪrak katɪp kar ik: "Hi han enuk te hi epei hatɪp hɪm iuwe har ik: 'Mɪt miyapɪr kerek ap nisɪsa, hɪr ap te nanɪno wit kerek hi ehimi+teni nanu nantikewa taau.' "

God nɪpaa kɪrɪak tɪ metike nepni. Me wɪ eim ere in hɪrak kau kemerɪr mɪt hɪr nanisesik nanɪno nanu nantikerek nanu nanɪt.

⁴ *Me tɪwei miutɪp nɪpaa mɪt newis him me God mekrerem, hɪram matɪp me wɪ hispɪnak wik (7) mar im: "Wɪ hispɪnak kiutɪp (6) nepei au, teipmen me wɪ hispɪnak wik (7) God kau weinɪm ap pɪke kɪrɪak menmen ham au."

⁵ *Me tɪwei im hɪrak pɪke katɪp kar ik: "Mɪt han en ap te nanɪno wit kerek hi hehimi+teni nanwiyen taau."

⁶ Him im hɪram wen mepu, te haiu mertei mɪt han nanɪno wit kerek God kehimi+teni nanu nantikerek. Nɪpaa mɪt miyapɪr nemtau him yaa'im me God te hɪr ap nen wit God kahimi+teni nentar hɪr neweikɪn sip newet him mɪrak.

⁷ *Mar ek te God kɪmat wɪ ham te mɪt nanɪno wit kɪrak nanu nantikerek. Hɪrak katɪp me wɪ im hɪram mɪre petepin. Maain tito yapɪrwe epei men me mɪt en neweikɪn sip newet God hɪrak

* 4:3 Sam 95:11; Hi 3:11 * 4:4 Jen 2:2 * 4:5 Sam 95:11 * 4:7 Sam 95:7-8

p̄ike kewepyap̄ir h̄im im keriuwe menmen Devit ketpim. H̄irak kat̄ip,

“Petepin yi yemtau God ketpi menmen yi ap paan tokik (o yenkeperkenum) yeweik̄in sip yewet h̄im me God.”

⁸ *Wit Keinan h̄irak wit God kehim̄itan Josua keriyei m̄it kerik̄en te h̄ir nantike God nanu nan̄it te h̄irak ap p̄ike kat̄ip keteipim me w̄i ham maain h̄iram mamnen te haiu mamno wit k̄irak mamu mantikerek.

⁹ Mentar menmen im haiu mertei w̄i ham mepu memer̄ir haiu m̄it ne weiw̄ik me God haiu mamu yain yain mam̄ir ke n̄ipaa God k̄ir̄iak menmen nepei au, me w̄i hisp̄inak wik (7) h̄irak kau yain yain keit.

¹⁰ *Neim̄in h̄ir nan̄ino nanu nantike God nanu werek werek, h̄ir nan̄inaaiw̄ir menmen n̄ipaa h̄ir n̄ir̄iakem te h̄ir han kitet God kat̄ip h̄ir yaain. Au h̄ir enises h̄im me Krai. Menmen im h̄ir n̄ir̄iakem h̄iram mar ke h̄ir nau yain yain nar ke n̄ipaa God k̄inaaiw̄ir menmen h̄irak k̄ir̄iakem h̄irak kau yain yain.

¹¹ Te haiu yap̄irwe naanempre h̄iras werek werek te haiu mamno wit ke God haiu mamu yain yain mantikerek mamu mam̄it. Haiu m̄it ap te emweik̄in sip emwet God mam̄ir ke n̄ipaa maamrer h̄ir n̄ir̄iakem.

¹² *Haiu naanempre h̄iras me menmen im mentar h̄im me God h̄iram wein̄im au. H̄iram mepu m̄ir̄iak menmen. H̄iram min̄in h̄ine ke his t̄iknuk enuk, h̄iram mepno n̄im̄in han ketike h̄im̄in ke haiu m̄it, h̄iram mewepyap̄ir menmen

* **4:8** Diu 31:7; Jos 22:4 * **4:10** Jen 2:2 * **4:12** 1Pi 1:23; Ef 6:17; Rev 1:16, 19:5; Jo 12:48

mau mekrerem kerek haiu mit hanhanem o han kitetim, hiram meteiknai menmen im hiram yaaim o au enum.

¹³ Ap te menmen miutip nipaa God kirirakem hiram misawin te God ap kerteiyem au. Hirak kertei menmen yapirwe haiu miriakem hirak kirem. Maain hirak skelim haiu mit me menmen haiu miriakem.

Jisas hirak Mitik Iuwe Hetpris kiau

¹⁴ *Haiu mitik kiau iuwe hetpris ken kau ketike God teit wit kirak. Mitik ik hirak Jisas kerekek, hirak Nikan ke God. Te haiu han ekitet menmen wisenum me Jisas kerek haiu mewepyapirem.

¹⁵ *Haiu mit ap te han tokik mamu maminin menmen yapirwe mamnen mamri han kiau haiu mamriak enum au. Hiram mamininai mamri han kiau te hetpris kiau hirak kire mitik han teweninai keriuwe menmen enum haiu ap te mamininem taau. Hirak han teweninai kentar nipaa menmen mari han kirak kar ke menmen mari han kiau te hirak ap kisesim kiriak menmen enum au.

¹⁶ *Te haiu ap emnaain au. Haiu emitehi God hirekes emriuwe him maiu mamno nikip mirak te hirak kakisak menmen enum maiu hirak kakikepai me menmen enum mamri han kiau te haiu emininem.

5

Jisas kire Hetpris hirak kakisak menmen enum maiu kaktaihis

* 4:14 Hi 3:1, 10:23 * 4:15 Hi 2:17 * 4:16 Hi 10:19

1 Yi yertei mit keriyen haiu mari mitik hak kau nimin ke haiu mit haiu mehimitanek hirak kekrehir kaiu kitehi God ke haiu mit kewetiwek menmen maiu, hirak kewepwar menmen kewet God em me menmen enum haiu miriakem.

2 *Mitik hetpris ik hirak han tewenin mit kerek netaritari niriak menmen enum hir ap nises God werek werek au. Hirak han tewenini kentar wi ham menmen enum mari han kirak hirak kiriak menmen enum kepir ke haiu mit.

3 *Hirak ap kewepwar God kewetiwek menmen me haiu mit keriyen au. Hirak kewepwarem kewetiwek menmen mirak metike menmen me haiu mit kentar wi ham hetpris hirekes menmen enum mari han kirak hirak kiriak menmen enum te God kakisak menmen mirak enum kakitikewai.

4 *Mitik kerek hetpris, niuk mirak iuwe, te mitik ap kehimitan hirekes kakre hetpris au. God kerekek kehimitanek kiriak menmen im kar ke nipaa hirak kehimitan mitik Eron kire hetpris.

5 *Mar im Krais ap kehimitan hirekes kire mitik iuwe hetpris au. God ketpiwewek kar ik:

“Ti Nikan kai. Petepin hi hire Haai kit.”

6 *Me him mau tiwei ham God katip kar ik:
“Ti are mitik iuwe pris niuk mirak Melkisedek.”

7 *Nipaa wi Jisas kau ti kire mitik, hirak kitehi God keriuwe him iuwe wan tipar metpenin moke nanamir kirak. God kemtau menmen hirak kitiwekhiyem, hirak kekepik. Hirak kaa te God

* 5:2 Hi 4:15 * 5:3 Lev 9:7, 16:6 * 5:4 Eks 28:1 * 5:5 Hi 1:5;
Sam 2:7 * 5:6 Sam 110:4; Hi 6:20, 7:1, 17 * 5:7 Mt 26:39-46

kikrak kekrit kepu kentar hirak kewen han kirak kises han ke God.

⁸ *Jisas hirak Nikan ke God te hirak menmen enum makip hirak yink kirak kekek (o meiyeworek) iuwe. Menmen im makip hirak yink kirak kekek iuwe, hiram mekepik te hirak kises han ke God werek werek.

⁹ Hirak kises han ke God werek werek te hiram meteikin mit menmen enum ap mau mekre han kirak au. Hirak yaaik te hirak kenip God hirak kakikaap mit kerek nises him mirak te hirak kaktorhis nanu nanit tipmain tipmain enum eik.

¹⁰ *God kehimitanek hirak kire mitik hetpris kar ke nipaa mitik Melkisedek hirak mitik iuwe pris kentar menmen Jisas kirakem kakisak menmen enum maiu.

Yi eiyu eiyir ke mit iuwe eiyises him me God

¹¹ Me menmen me Krais ketike Melkisedek hi hare atpi menmen yapirwe te hi ap heteikni yem hetpiyem werek werek au. Yi han enuk yetaritari yau.

¹² *In ek hiram wi me yi mit yi yepu yire tisa me him me God yentar nipaa enum eik yi yemtau him me God yisesim. Te yi ap eire tisa au. Yi ap yertei werek him nipaa yi yemtewem te mitik hak pike eknen ekteikniyem te yi eiyirteiyem werek werek. Yi yire mit iuwe yaam nnpin heriyai heriyai au. Yi yire nikerek kike yaam nim, yi ap te yises him me God werek werek wen au.

* 5:8 Fl 2:6-8 * 5:10 Sam 110:4 * 5:12 1Ko 3:1-3

13 Haiu mertei mît miyapîr kerek pîke nemtau hîm me God nîpaa hîr ninîn nemtewem, hîr netari nîre nîkerek wen kike naam nîm me miyerer nîr. Hîr netaritari hîm yaaim me God hîr ap nertei mekam yaaim mekam au enum.

14 *Mît iuwe nertei naam menmen heriyai heriyai hîr nertei menmen ham yaaim menmen ham au enum. Marim mît nises hîm yapîrwe me God werek werek hîr nertei mekam yaaim mekam ham au enum.

6

Haiu mît naanempre hîras emises hîm me God werek werek

1 *Haiu ap han ekitet yapîrwe hîm me Krai nîpaa haiu minîn memtewem emî! Haiu emises hîm mîrak ham te haiu emisesik werek werek. Haiu ap han ekitet yapîrwe hîm nîpaa haiu memtewem marim: Haiu emweikîn sip emwet menmen enum menipai haiu mami haiu emises hîm me God,

2 o hîm mît netpaiyem me mît nankîr mît han neriuwe tîpar o hîm me mît hîr newis his mîr emîntar paan ke mît nehimîteni nanriak menmen me God, o hîm me haiu mami maain God pîke kakîkekyai haiu mît yapîrwe kakînkai pînan mamno wit kîrak pînan mamno wit enuk si tatîn tatîkneni.

3 God hanhan ekîkepai te haiu emises hîm mîrak ham te haiu emisesik werek werek.

4 Hi hatîp menmen im hentar mît han kerek nîpaa nertei hîm me God nisesim werek, hîr

* 5:14 Ro 16:19; Fl 1:10 * 6:1 Hi 9:14

neit menmen yaaim God keriuwetem meke wit k̄irak man. God H̄im+n Yaaik kekiuwe kan kau kekere han k̄ir. H̄ir nanweik̄in sip nanwet God mam̄rkeik te haiu p̄ike mam̄tpor mamri han k̄ir te h̄ir nanweik̄in sip nanwet menmen enum p̄ike nanisesik?

⁵*H̄ir epei nertei h̄im me God kerek h̄ir nisesim em h̄iram yaaim. H̄ir epei n̄r menmen iuwe me God kerek epei man mau n̄im+n ke haiu m̄it me w̄i im.

⁶*H̄ir m̄it nanweik̄in sip nanwet h̄im yaaim me God mam̄rkeik te haiu mamkepi h̄ir p̄ike enis-esim? Taauye! H̄ir ap p̄ike enisesim au nan̄ntar h̄iram m̄ire h̄ir p̄ike nenep Jisas newenkekik kau nu tentarak̄it te m̄it han ne t̄i n̄r menmen im h̄ir nat̄ip enum me Krai.

⁷M̄it kerek nemtau h̄im me God h̄ir n̄re t̄i kerek hawi kam̄ip h̄irak yaaik k̄ire t̄ipar te h̄irak kaknip menmen kerek m̄it nam̄r em h̄iram mamwo yaaim, God han yaaik keriuwerem.

⁸*M̄it kerek n̄ipaa nises God te in ek neweik̄in sip newet̄iwek h̄ir nar ke t̄i enuk waai enum m̄ire t̄ik t̄ik yenkis enum mewim. H̄irak t̄i enuk wein̄ik. God han enuk kakriuweri kakt̄ip h̄ir enun nar ke t̄i enum, h̄irak kakw̄iri nan̄no si tat̄ikneni.

⁹Nai yinan hi hetpi h̄im im me m̄it enun neweik̄in sip newet God te hi han ekitet yi m̄it miyap̄r eir̄iak menmen marim au. Yi eir̄iak menmen yaaim eisesim te God kak̄ikepi kakt̄ihis.

¹⁰*God h̄irak ap enuk te h̄irak ap han ekitet

* 6:5 1Pi 2:3 * 6:6 Mt 12:31; Hi 10:26-27; 1Jo 5:16 * 6:8 Jen 3:17-18 * 6:10 Hi 10:32-34

menmen yi yisesim au. H̄irak kertei menmen yi epei ȳir̄iakem, yi yeteik̄in yi hanhan yeriuwerek yi ȳikaap m̄it miyap̄ir kerek nises h̄im m̄irak, yi yekepi n̄ipaa ere in yentar yi yises h̄im m̄irak. H̄irak han kakitetim.

¹¹ *Hi hanhan yi m̄it miyap̄ir niut̄ip niut̄ip yi wen eiyises menmen me God w̄isenum eimeriȳiwek te maain w̄i Jisas p̄ike kaknen h̄irak kaktih̄is. Yi ȳir̄iak menmen marim ere w̄i yi yayu t̄i h̄iram epei au.

¹² Hi h̄inapen yi yayu yain yain me menmen me God au emit! Yi eiyises menmen iuwe yaȳir ke m̄it kerek han kitet h̄im me God h̄ir nemeriȳiwek p̄ike kaknen te h̄ir nan̄it menmen yaaim n̄ipaa God kat̄ip kakwet haiu m̄it em.

Haiu han ekitet menmen w̄isenum

¹³ N̄ipaa w̄i God kat̄ip Ebrahim h̄im m̄irak, h̄irak ketp̄iwek h̄im manp h̄irak kakises menmen h̄irak epei ketpim. H̄irak ketp̄iwek h̄im manp keriuwe niuk m̄irak h̄irekes kent̄ar h̄irak M̄it̄ik Iuwe God, m̄it̄ik keiyak ap te iuwe kakin̄nek taau.

¹⁴ *H̄irak ketp̄iwek kar ik: “Ebrahim, maain hi herekyut menmen yaaim hi ewetut nepenyerer nei yap̄irwe.”

¹⁵ Epei au, Ebrahim kau kemer̄ir menmen God ketp̄iwekem h̄iram mamnen. H̄irak kemeriȳiwem ere h̄irak ket̄iwem.

¹⁶ *Menmen m̄it̄ik kat̄ip h̄irak kakisesim h̄iram mar im. H̄irak kat̄ip keriuwe niuk me m̄it̄ik hak iuwe h̄irak kin̄nek te m̄it̄ nemtewek h̄ir

* 6:11 Hi 3:14 * 6:14 Jen 22:16-17 * 6:16 Eks 22:10-11

nekiyan nau neit natip nar ik: “Hiram werek hirak kakises him mirak.”

¹⁷ God hanhan keteiknai haiu mit kerek mamit menmen nipaa hirak katip kakwetaiyem, hirak keteiknai hirak kakises him mirak te hirak katip him iuwe keriuwe niuk mirak.

¹⁸ *Menmen im wik me God matip him iuwe, hiram matip meriuwe niuk mirak hiram meteiknai hiram ap te mamweikin au, te God ap kemitipin keriuwerem au. Hiram mekepai merekyei haiu han yaaik tokik emu ere maain haiu mamit menmen God katip kakwetaiyem.

¹⁹ *Haiu mertei maain Kraiskakikepai kaktaihis te menmen im mekepai haiu han tokik mepu mar ke nu nekenik metenen nu hirak kerp. Menmen im haiu misesim hiram mamkepai mamir ke waai o anka kewik ketenen sip kekre wan. Menmen haiu misesim hiram mar ke hine ken keremir laplap mwapin haau me God kewiyen te haiu metikerek mau han kiutip.

²⁰ *Jisas hirak kinin ken wit ke God. Hirak epei ken kau kekre haau me God kewi hirak kekrehir kiau kekepai. Hirak mitik iuwe kaku kakit kakre hetpris tipmain tipmain kakir ke mitik iuwe pris Melkisedek kaku.

7

Melkisedek hirak mitik iuwe pris

¹ *Jisas hirak Mitik Iuwe Hetpris kar ke Melkisedek kentar menmen im. Melkisedek hirak mitik iuwe hetpris ke God kerek kinin

* **6:18** Nam 23:19; 1Sml 15:29 * **6:19** Lev 16:2-3, 12, 15 * **6:20**

Hi 5:6 * **7:1** Jen 14:17-20

naanmipre menmen yapirwe. Wi nipaa Ebraham ketike mit narak nenep mit iuwe kerek naanmipre mit ne wit hispinak (5) hir nanip nenepi. Epei au, hir wen nepnen wit kir, mitik Melkisedek kewen yipirek ketike mit narak, hirak ketpivek him yaaim kar ik: ‘God kerekyi menmen yaaim naanmamri.’”

² Ebrahim kenke menmen yapirwe hirak ketike mit narak netiwem me mit hir nanip nenepi, hirak kewepim mar hiswiyen (10), hirak kewetivek pinam miutip, Ebrahim keteninem mar hispinak tekyaaait (9). (Hiau meweikin niuk me Melkisedek mamre him maiu hiram matip “Mitik Iuwe kises menmen yaaim.” Melkisedek hirak mitik iuwe king kinin naanmipre mit ne wit Selem. Niuk im Selem hiram matip “Wit mit nekiyan newik.” Te niuk mirak ham matip hirak “Mitik iuwe king kenip mit nekiyan enu enit.”)

³ *Nipaa mit ap newis twei netpai miye haai narak o maamrer narak hir neimin au. Hir ap netpai mite winaak o au. Hir ap netpai hirak kaa o au te hiau han kitet hirak kire Nikan ke God kentar hirak wen kau keit. Hirak kau kire mitik iuwe pris kaku kakit tipmain tipmain enum eik.

⁴ Yi mit yi yertei hirak mitik iuwe. Ebrahim han kitet Melkisedek hirak iuwe kininek te hirak kenke menmen mirak hirak ketiwem me wi kerek hirak kenep mit, hirak kewetivek pinam miutip, hirak ketenen pinam mar hispinak tekyaaait (9).

⁵ *Mit han kerek hir nepenyerer ne mitik Livai

* 7:3 Sam 110:4; Hi 5:5-6, 7:15-17 * 7:5 Nam 18:21

h̄ir n̄riak menmen me m̄it pris. H̄im me God Moses kewis̄im mau t̄iwei mat̄ip h̄ir hekrit hekrit nanri p̄inam miut̄ip me menmen hiswiyen (10) m̄it ne Isrel nantenenim me ni m̄ir o menmen m̄it han nanwet̄irem. H̄ir m̄it yap̄rwe ne Isrel h̄ir nepenyerer ne Ebrahim te m̄it pris nari menmen me paaprer n̄r. Menmen im h̄iram yaaim.

⁶ Te Melkisedek h̄irak ap ke weiw̄ik me Livai te kenmak h̄irak kari menmen miut̄ip me Ebrahim a? H̄irak ap ke weiw̄ik m̄ir te h̄irak kari menmen miut̄ip me menmen mar hiswiyen (10) Ebrahim ketenenim keriyaam me m̄it nepei naa. H̄irak keriyaam kent̄ar h̄irak m̄it̄ik iuwe kin̄n Ebrahim. H̄irak keit menmen p̄inam nepei au, h̄irak ketp̄wek h̄im yaaim kar ik: “God kakrek̄yi menmen yaaim.” Haiu mertei Ebrahim h̄irak iuwe kent̄ar n̄ipaa God ketp̄wek h̄im yaaim kakisesim kakrek̄ȳwekem.

⁷ Haiu mertei m̄it̄ik kerek kat̄ip m̄it̄ik hak h̄im yaaim kar ik: “God kakrek̄yut yaaim,” m̄it̄ik ik kat̄ip menmen im h̄irak kin̄n m̄it̄ik kemtau h̄im m̄irak kent̄ar h̄irak kekreh̄ir ke God h̄irak ketp̄wek menmen yaaim.

⁸ M̄it pris kerek nari menmen miut̄ip me menmen mar hiswiyen (10) m̄it ne Isrel netenenim, maain m̄it han ne m̄it h̄ir nani, te Melkisedek kerek kari menmen miut̄ip me Ebrahim, h̄im me God mau t̄iwei mat̄ip h̄irak ap te kaki au. H̄irak kaku kak̄it.

⁹ Livai maam n̄ipu k̄irak Ebrahim kewet Melkisedek menmen miut̄ip me menmen hiswiyen h̄irak ketenenim. Te h̄iram yaaim haiu mat̄ip n̄ipaa m̄it̄ik Livai kewet m̄it̄ik Melkisedek

menmen. Markeik te Livai kewet Melkisedek menmen em? Miye winaak wen au me wî Ebrahim kepnen wit.

¹⁰ Melkisedek hîrak kewen yipîr Ebrahim keit yayiwe, te Ebrahim kewetiwek menmen. Ebrahim hîrak maam nîpu ke Livai te hîram mar ke hîrak kewet Melkisedek menmen kekrehîr ke Livai. Te haiu mertei Melkisedek mîtik iuwe kinîn Livai.

Menmen me pris Melkisedek pike mekrit te menmen me Livai epei au mesi meit.

¹¹ Nîpaa God katîp mîhîm mîrak hîr newisîm mekre tîwei. Hîm im matîp maain God kakîkrehîr ke menmen me mîhîm pris ne weiwîk me Eron. Menmen im meteiknai menmen mîhîm pris in hîr nîriakem hîram ap te mamîsak menmen enum mîhîm nîriakem au. Te God kewis mîtik pris hak kîriak menmen kar ke mîtik pris Melkisedek nîpaa kîriakem. Hîrak ap kises menmen mar ke mîhîm pris ne weiwîk me Eron hîr nîriakem au. Hîm kerek God katîp Moses em mîhîm pris ne weiwîk me Eron, hîr nepenyerer ne maam nîpu kîr Livai, hîr neit hîm im me God hîr newepyapîrem natîp mîhîm miyapîr ne Isrel em. Hîr yapîrwe nisesim.

¹² Te in ek mîtik hak iuwe kekrehîr ke mîhîm pris me weiwîk me Eron. Hîm me Moses mîhîm pris natîp mîhîm em hîram ap mamu weinîm au. Hîram mamîsi te hîm ham me God mamîkrehîr mîram.

¹³ Mîtik ik kerek hîm me God mau tîwei metpim, hîrak ap ke weiwîk me mîhîm pris ne Levi au. Hîrak ke weiwîk ham. Mîhîm ne weiwîk mîrak

nɪpaa enum eik ere in hɪr ap nɪre pris nen newis menmen newepwarem newet God em au.

14 *Haiu mɪt yapɪrwe mertei Mɪtɪk kaidu Iuwe Jisas miye pɪrak winaak hɪrak ke weiwɪk me Juda. Hɪm me Moses mau tɪwei ap matɪp mɪt ne weiwɪk im hɪr nɪre pris au. Nepenyerer ne Livai keriyen. Te Mɪtɪk kaidu Iuwe hɪrak kɪre pris kekrehɪr ke mɪt pris ne weiwɪk me Livai te menmen mɪr hɪram nepei au mesi.

Jisas hɪrak Mɪtɪk Iuwe Pris hekrit hekrit kar ke Melkisedek

15 In ek haiu mertei werek werek God kekrehɪr ke pris ne nɪpaa ein netike hɪm hɪr nisesim me wit kerek hɪrak kehimitan Mɪtɪk Iuwe hak Krai hɪrak hetpris kises menmen ham kar ke nɪpaa Melkisedek hɪrak kisesim.

16 Hɪrak kɪre hetpris kentar God ap han kitet hɪm nɪpaa hɪrak katɪp Moses em matɪp mɪt pris hɪr ne weiwɪk miutɪp me Livai keriyen. Hɪrak han kitet hɪrak mɪtɪk iuwe ap te kaki au, te hɪrak kehimitanek hɪrak mɪtɪk hetpris.

17 *Hɪm im yaaim mentar hɪm me God mau tɪwei matɪp mar im: “Ti ehu ehɪt tipmain tipmain enum eik. Hi ahimɪtenit ti are Mɪtɪk Iuwe Hetpris hises menmen har ke Melkisedek kisesim.”

18 God nepei kesak hɪm mɪrak nɪpaa hɪrak katɪp Moses em mɪt nisesim kentar menmen me hɪm im mɪt nisesim ap mekepai menipai haiu mɪt yaain te haiu mamu mamtike God taau!

19 *Hɪm me Moses mɪt nisesim ap te mamnip menmen ham miutɪp nɪpaa enum hɪram mamre

* 7:14 Jen 49:10; Ais 11:1; Mt 2:6; Rev 5:5 * 7:17 Sam 110:4; Hi

5:6 * 7:19 Hi 9:9

yaaim au. In ek God kewetai h̄im yaaim me Kraiṣ h̄iram min̄in h̄im me Moſes n̄ipaa ein te haiu mertei haiu emiſeſim h̄iram mamkepai haiu mamtike God mamkiyan mamu mam̄it.

20 Haiu mertei w̄i God kehiṣitan Jiſaṣ h̄irak k̄ire hetpriſ, h̄irak kat̄ip h̄im iuwe h̄irak h̄irekeſ kakieſeſ menmen im, h̄irak ket̄pim. N̄ipaa m̄it h̄ir n̄ire priſ, God ap ket̄por h̄im iuwe kar ke h̄irak kat̄ip Kraiṣ em, te h̄ir n̄ire priſ au.

21 *Te Jiſaṣ h̄irak k̄ire hetpriſ w̄i kerek God kat̄ip h̄im iuwe kehiṣitanek kat̄ip kar ik:
 “Hi God hi M̄it̄ik Iuwe hi hetput heriuwe h̄im mai iuwe hi ap te aweik̄in han kai at̄ip menmei ham au. Ti ehu eh̄it har ke priſ tipmain tipmain enum eik.”

22 *Haiu mertei h̄im im God ket̄pim me Jiſaṣ h̄iram yaaim iuwe, h̄iram min̄in h̄im me n̄ipaa ein God kewet Moſeſ em te m̄it miyap̄ir newenhi niſeſim.

23 Menmen im h̄iram ham. N̄ipaa priſ h̄ir yap̄irwe nentar h̄ir naa, m̄it han nekrehiṣ k̄ir nar kerekek kerekek me tito yap̄irwe. M̄it̄ik kiut̄ip ke h̄ir m̄it ein ap kaku tipmain tipmain enum eik au.

24 Jiſaṣ kerekek h̄irak kaku kak̄it tipmain tipmain enum eik, te h̄irak h̄irekeſ k̄iriak menmen m̄it priſ n̄iriakem. M̄it̄ik hak ap te kak̄ikreh̄ir k̄irak taau kak̄intar h̄irak ap p̄ike kaki au.

25 *Te Jiſaṣ Kraiṣ h̄irak kak̄ikaap werek werek haiu m̄it miyap̄ir kerek miſeſ God mentar haiu miſeſ h̄im me Kraiṣ. H̄irak kak̄ikepai kak̄intar

* 7:21 Sam 110:4; Hi 5:6 * 7:22 Hi 8:6, 12:24 * 7:25 Ro 8:34; 1Jo 2:1

h̄irak kaki au. H̄irak kaku tipmain tipmain enum eik, h̄irak kau ketike God kit̄iwexhi me haiu m̄it.

Jisas k̄ire Hetpris kin̄in hetpris ne n̄ipaa, h̄irak kak̄ikepai haiu m̄it

²⁶ *Jisas kerekek h̄irak M̄it̄ik Hetpris yaaik te kak̄ikepai. H̄irak m̄it̄ik yaaik, han k̄irak yaaik prar enuk keit, menmen enum ap mau mekre han k̄irak au. H̄irak k̄inaaiw̄ir haiu m̄it enun mau t̄i h̄irak God kenipek kau ketikerek h̄irak niuk m̄irak w̄isenum.

²⁷ *H̄irak ap kar ke hetpris ne n̄ipaa ein au. Menmen h̄ir newepwarem newet God em h̄iram ap yaaim te mam̄isak o mamwap̄in menmen enum me m̄it tipmain tipmain enum eik au. Te hekrit hekrit h̄ir n̄ir̄iakem. H̄ir nin̄in newepwar menmen me menmen enum h̄ir h̄iras n̄ir̄iakem nepei au, h̄ir newepwar menmen newet God em me menmen enum m̄it han n̄ir̄iakem. Te Jisas ap kar ke m̄it en au. H̄irak k̄ir̄iak im miut̄ip me w̄i n̄ipaa h̄irak kaa kent̄ar nu tentarak̄it, h̄irak kewepwar h̄irekes kewet God ȳink k̄irak h̄irak yaaik te kak̄isak menmen enum haiu m̄it miyap̄ir m̄ir̄iakem. Te h̄irak ap kaknipem kakteipim au. Kiut̄ipen kerekek.

²⁸ *H̄im n̄ipaa God kewet Moses em m̄it miyap̄ir enisesim h̄iram mehimit̄an m̄it n̄ire hetpris, te m̄it in h̄ir yaain au, God kat̄ip h̄ir m̄it enun mau mekre han k̄ir. Te keriuwe h̄im ham God ketpim h̄iram m̄ikaru man, h̄irak kat̄ip h̄im iuwe kehimit̄an N̄ikan k̄irak Jisas h̄irak k̄ire hetpris. H̄irak kerekek ap k̄ire m̄it hetpris han

* 7:26 Hi 3:1 * 7:27 Hi 5:3 * 7:28 Hi 5:1-2

kerek niriak enum au. Hirak nipaa ein ere in tipmain tipmain enum eik hirak yaaik kerekek.

8

Jisas kiriak menmen kire hetpris keit winak yaaik keit wit ke God

¹*Menmen hi hetpiyem hiram im. Hetpris kiau karik hirak kepu kar ke hi nepei hetpiyem. Hirak kau ketike Mitik Iuwe God tau wit kirak kau niu. Hirak kau ken menep his yaaim mirak kerek mit iuwe naanmipre menmen yapirwe newiyen.

²Hirak kewiyen kiriak menmen hetpris kiriakem. Hirak kiriakem kekere winak God hirekes kimaak. Winak kerek nipaa God katip Moses kimaak, hirak himin ke winak ik God hirekes kimaak keit wit kirak. Mit au.

³Him nipaa God kewet Moses em mit miyapir enisesim, hiram mehimitan mit hetpris hir newepwar menmen newet God em, hir nenep samiyak newet God em. Mitik kiau Iuwe Hetpris ekwepwar menmen ekwet God em kar ke mit in netenen menmen newet God em. Hirak ketenen menmen au, hirak ap kire hetpris auye.

⁴Mitik kiau Iuwe Jisas hirak kau ti ik hirak ap kakre pris au ekintar mit nau nire pris newepwar menmen newet God em hir nises him nipaa God kewet Moses em te mit enisesim. Te hir nanwis Jisas kakriakem taau.

⁵*Menmen im hir niriakem nar ke pris netike winak ik kerek hir niriak menmen mekrerem, hiram himin keremem. Hiram himin mises

* **8:1** Hi 1:3, 3:1, 10:12, 12:2 * **8:5** Kl 2:17; Hi 9:23; Eks 25:40

menmen mau wit ke God. Menmen im hiram mises menmen meit wit ke God, te wî nîpaa Moses kakime wînak ke God, God ketpîwek hîm iuwe kar ik:

“Ti ehises menmen im werek mamîr ke nîpaa ti heit mîniu (o neiyîp) eik hi heteiknutem.”

⁶ *In ek Kraiss hîrak kîrîak menmen me hetpris hîram yaaim minîn menmen mît han pris nîpaa nîrîakem. Hîrak kinîni kar ke hîm ham God katîp Jisas em kewet haiu mît em hîram yaaim minîn hîm me nîpaa maamer naiu nisesim. Hîram minîn hîm nîpaa mentar hîm ham im mamkepai werek werek. Hîm me nîpaa au, mîkaap maamer kike keremem.

Hîm ham yaaim minîn hîm me nîpaa ein

⁷ Hîm me nîpaa ein God hîrak kewet Moses em hîrak ketpim hîram yaaim mekepai werek werek, kenmak te hîrak pîke ketpai hîm ham? Hîrak ketpai hîm ham haiu emisesim kentar hîm me nîpaa ap werek werek mamkaap haiu mît miyapîr haiu mamre yaain, au haiu mîre enun.

⁸ *God katîp hîm me nîpaa ap yaaim mîrîak mît miyapîr yaain au. Haiu mertei hîm im yaaim mentar God katîp kar ik:

“Hi Mîtik Iuwe atîp yi eiyîmtewem. Maain wî ham mamnen te hi atîp mît ne Isrel netike mît ne Juda hîm mai ham yaaim hîr nanwenhi nanisesim.

⁹ Hîm mai ham yaaim mît nanisesim ap mamre hîm nîpaa hi atîp maamer ni yem au, me wî hi hanhan heriuweri heriyei nînaaiwîr Isip. Hi ap

* **8:6** 2Ko 3:6; Hi 7:22, 9:15 * **8:8** Jer 31:31-34

aweti hîm mar ke nîpaa ein hi hewetîrem hentar hîr ap nisesim werek werek au. Te hi eweikînsip hewet maamrer ni nenterim.

10 *Maain wî hîm me nîpaa ein hîram epei au, hi Mîtk Iuwe God hi etpi yi mît ne Isrel hi aweti hîm mai ham yaaîm yi eiwenhi eisesim marim. Hi ewisîm mamu mamîkre han ki te mît ap nanîtpi nanri han ki yi eiyisesim. Au, yi hîras hanhan eiyisesim weinîm. Hi are God ki yi eire mît miyapîr nai.

11 Maain mît niutîp niutîp ap nantîp heiyiuw-erer nîr o kikrek nîr o nîr yinan nar ik: ‘Yi eiyîrtei menmen me Mîtk Iuwe God.’ Hîr ap te nanîtporem au nanîntar mît yapîrwe niutîp niutîp neimîn iuwe o neimîn mît weinîn, hîr yapîrwe nanîrteiya werek werek.

12 *Hi tewen han tewenîni ahîsak menmen enum mei mekre han kîr hi ap pîke han kakitetim han enuk ariuwereu au.”

13 Hîm me nîpaa ein God kewet Moses em hîrak ketpim hîram enum tokim mentar in ek God ketpai hîrak pîke kakwetai hîm ham yaaîm haiu emisesim hîram mamîkrehîr mîram ham. Haiu mertei hîm hîram enum tokim maain kike hîram mamno mamît mamre laplap enum tokim mît newîrem meit.

9

Hetpris ke nîpaa ein kewet God menmen

* 8:10 Hi 10:16 * 8:12 Hi 10:17

1 *Haiu wen han ekitet menmen me wi nɪpaa God kinɪn kewet maamrer nai ne Isrel kontrak ke hɪm mɪrak hɪr enisesim. Hɪrak katɪp hɪm manp me menmen markeik te hɪr enisesim enwenɪnpi niuk mɪrak. Hɪrak katɪp hɪm ham me wɪnak mɪt nimaak te newenɪpi niuk mɪrak nekrerek.

2 *Hɪr newɪr sel hɪram mɪwapɪn wɪnak ik. Haau wik meit nɪmɪn. Haau kerek mau menep ya weipɪr hɪr nenewem ‘Haau mɪt nehimɪtanem me God.’ Menmen metenen si heureka metike kɪnaan niu mei kerek mɪt newepwarem newet God em, hɪram mɪwaai mekre haau im.

3 *Hɪr nɪmɪan laplap meiyam mau weipɪr mɪwapɪn haau ham mau mɪkaru. Hɪr nenewem ‘haau me God kewi.’ Hɪr neriuwesɪsem te mɪt ap nanɪnori au emɪt!

4 *Menmen ham im mau mekre haau im e. Hɪr newen gol sisi mewekɪn mɪre tɪpar mentar kɪnaan kerek hɪr nesi menmen mɪre semi yairep hɪram menterim. Kɪnaan im mepu metike bokis hɪr newen gol menterik hɪr nenewek “bokis ke kontrak” nentar nan hɪm me God mewim hɪram mɪwaai mekrerek. Mɪt nime mɪn kiutɪp kɪre gol hɪr newisɪk kekrerek. Mɪt nɪpaa newis menmen ham mana kerek nɪpaa God kewet mɪt ne Isrel em neit wit weinɪk mɪt auri, hɪr newisɪm mekrerek. Menmen im mau mekre bokis metike nu paap ke Eron kerek nepei kaa nɪpaa God kenip tɪwei hɪram mewo miyakɪrem. Im metike nan wik nɪpaa God kewis hɪm mɪrak mewim kewet Moses em mɪt enisesim, menmen im yapɪrwe mɪpwaai

* 9:1 Eks 26:1-30 * 9:2 Eks 25:23-40 * 9:3 Eks 26:31-33 * 9:4 Eks 30:1-6, 25:10-16, 16:33; Nam 17:8-11; Diu 10:3-5

mepikre bokis ik e.

5 *Him'in me mit'ikit ensel wik hakit niuk mirakit Serapim kerek mit newis gol miwapin'em hiram merp mentir bokis mau niu naanmi'pre kinaan kerek God kesak menmen enum me haiu mit kentarim. Him'in wik me ensel mehimitan menmen iuwe me God merhihe mau mekre haau im e. In ek hi hinapen etpi menmen yapirwe miutip miutip hir niriakem neriuwerem au. Yi epei yerteiyem werek werek.

6 *Hir nemani menmen im werek werek hi nepei hetpiyem, mit pris hekrit hekrit hir nen haau iuwe me God menep ya weipir, hir newepwar menmen newet God em.

7 *Te mitik iuwe hetpris kiutip kerekek hirak ken haau kike kerek mikaru mirapit me haau iuwe, wi miutip me tito miutip. Hirak ken kekre haau im ketenen hemkre me samiyak hirak kewepwarem te hirak kakwet God em hirak kakisak menmen enum hirak ketike mit ne Isrel netaritari niriakem.

8 *Him me God nipaa hirak kewet Moses em hiram ap mewis mit hir nanino haau kike kerek mit nehimitan God kewi au. Marim God Him'in Yaaik keteiknai wi kerek mit wen nises him me Moses, hir netike God ap nekiyan nau neit au.

9 *Him im me Moses meriuwesis mit nanino nanikre haau kike hiram mire him'in meteiknai wi im menmen yapirwe mit pris newepwarem newet God em hiram ap mamnip han ke haiu mit enun kakre yaaik.

* 9:5 Eks 25:18-22 * 9:6 Nam 18:2-6 * 9:7 Eks 30:10; Lev 16:2-34 * 9:8 Hi 10:19-20 * 9:9 Hi 10:1-2

10 *Him mirak im hiram naanmiprai me menmen haiu mamim o tipar haiu mamim o mamirkeik haiu mamkir te God katip haiu mit yaain. Menmen im hiram him me naanmiprai ere wi God pike kaknip menmen yapirwe hiram yaaim.

Jisas Kraiskewepwar hemkre mirak kewet God em

11 *Te Kraiskewepwar kan kire Hetpris kiau kewetai menmen mirak yaaim epei man. Hirak kiriak menmen mar ke pris hirak ken kekrek winak ke God keit wit kirak, hirak yaaik kinin winak ke God kau ti me nipaa ein. Hirak kinin winak kau ti kentar it ap nimaak, hirak ap menmen me ti au. Hirak kiriak menmen me wit ke God.

12 Me wi nipaa kerek Kraiskewepwar kaa ken kekrek haau kerek God hirekes kewi, hirak ap keit hemkre me samiyak kewepwarem kewet God em kire pris nirakem au. Hirak keit hemkre mirak epei mewen keiyim ken haau kerek God kewi kewepwarem kewet God em. Hirak ken kekrekrewen hemkre miutipen mekretek, hiram yaaim te hirak ap pike kaknipem au. Hiram yaaim te hirak kekepai kaktaihis haiu mantikerek mamu tipmain tipmain enum eik.

13 *Markeik te hemkre me meme o bulmakau mamkaap haiu mit? Hiram mamkepai mamir im. Mit han hir netenen menmen God katip: "Yi mit ap yetenen menmen im," te maain God kaktip hir yink kir enuk kakinterim. Yink kir

* 9:10 Lev 11:2, 25, 15:18; Nam 19:11-13 * 9:11 Hi 3:1, 10:1

* 9:13 Lev 16:3, 14-16; Nam 19:9, 17-19; Hi 10:4

enuk ere mıt pris hır eninın enıt hemkre me meme metike hemkre me bulmakau, im metike si waniu (o win) me yınk me bulmakau nıkik hır neiyım nen newırem mentar yınk ke mıt in. Epei au, hım me God matıp hır pıke yaain nentar menmen im mesak menmen enum mau yınk kır.

¹⁴ *Hemkre me meme metike bulmakau mesak menmen mau yınk kiau keremem te Kraıs hırak iuwe kinın meme metike bulmakau, hemkre mırak yaaim minın hemkre mırām, hıram mesak menmen enum mekre han kiau. God Hımın Yaaik kekepik hırak kerek yaaik kırıak menmen enum au te hırak kewepwar hemkre mırak kewet God em. Te hemkre mırak yaaim mamkaap haiu mıt hıram mesak menmen enum mekre han kiau, te haiu emises God werek werek kerek kaku kakıt tipmain tipmain enum eik.

Hemkre me Jisas mıkaap hım ham yaaim God kewetaiyem

¹⁵ *Jisas kıkaap hım ham yaaim mıt enisesim hıram mıraru man mentar nıpaa hırak kaa kesak menmen enum haiu mıt kerek mises hım ham me nıpaa enum haiu mırıakem. Jisas kau nımın ke haiu mıt metike God kıkaap hım ham yaaim mıt enisesim hıram mıraru man te haiu mıt kerek God kehımıteni haiu mıt nırak haiu mamtikerek mamu tipmain tipmain enum eik mamıt menmen yaaim mırak mamır ke nıpaa God ketpim hım iuwe. Jisas kaa te haiu mamıt menmen yaaim im.

¹⁶ Haiu mertei mıtık hak kertei maain hırak kaki, hırak kewıs menmen mau tıwei matıp

* **9:14** 1Pi 1:18-19; 1Jo 1:7; Hi 6:1 * **9:15** 1Ti 2:5; Hi 8:6

markeik te hirak kakinke ti metike menmen yapirwe hirak naanmiprewem kakwet nikerek narak em. Menmen im hirak kewisim mau tiwei hiram niuk mirak "Tiwei me han." Maain kerekek wi haai kaki, nikerek narak nanit menmen mamir ke nipaa hirak kewisim mau tiwei.

¹⁷ Haai wen kepu, te tiwei kerek hirak kewisim em hiram wen mepu weinim. Te maain hirak kaki, tiwei hiram mehimitan menmen me nikerek hir nantiwem.

¹⁸ Marim nipaa mit nenep samiyak hiram maa hemkre miram mewen hiram menip him im mekrit mau meit. Haiu matip him im hiram ap mekepai werek au kerek God kinin katip Moses em hirak hanhan mit enisesim te mit wen nenep menmen maa te him im mekrit mau meit.

¹⁹ *Wi nipaa Moses kenip him im mekrit mau meit hirak kinin katip mit ne Isrel him yapirwe God ketpiwekem hirak kewisim mau tiwei te mit miyapir nanisesim. Hirak ketpor epei au, Moses keit hemkre me bulmakau nikim metike meme kerek hir epei namip hemkre miram mewen, hirak keit tipar metikerem, hirak kesi tepnek me sipsip mire yiwir metike timen niuk miram Hisop, keyim ken kemitit mau hemkre hirak kewisim mentar tiwei him me God kewet Moses em mau mekrerem, kewisim mentar im metike yink ke mit miyapir yapirwe.

²⁰ *Hirak wen kewisim mentar tiwei metike mit miyapir, hirak ketpor kar ik: "Samiyak menmen nepei maa hemkre miram mewen hiram meteikni yi epei yewenhi yatip yi eiyises him me God nipaa hirak katip yi eiyisesim."

* **9:19** Eks 24:3, 6-8; Lev 14:4, 6 * **9:20** Eks 24:8

21 *Marim h̄irak keit hemkre im metike t̄ipar kewis̄im mentar w̄inak ke God ketike menmen yap̄irwe mekreerek kerek m̄it nererik newenepi God neriuwerem.

22 *T̄is, h̄im Moses kewis̄im mekre t̄iwei h̄iram mat̄ip menep menmen yap̄irwe n̄ipaa h̄iram ap yaaim m̄it newen̄ipi God neriuwerem hemkre h̄iram m̄ir̄iakem h̄iram m̄ire yaaim. Haiu mertei m̄it newen hemkre me menmen keremem te God kak̄isak menmen enum maiu mekre han k̄aiu, o au en, taau.

Krais kewepwar hemkre m̄irak kak̄isak menmen enum me haiu m̄it

23 *Menmen wein̄im im mau t̄i h̄iram mar ke h̄im̄in me menmen iuwe meit wit ke God, Moses kewen hemkre menterim te h̄iram m̄ire yaaim. Te menmen mau wit ke God h̄iram iuwe te hemkre im menipem yaaim au. Hemkre ham mamin̄nem mamnip menmen iuwe mau wit ke God h̄iram yaaim te haiu m̄it mantike God mamkiyan mamu mam̄it.

24 *Krais nepei kenipem h̄iram yaaim kent̄ar h̄irak ap ken kekre w̄inak kerek m̄it nimaak kau t̄i nehim̄itanek me God au. H̄irak ken wit ke God kerek in ek h̄irak kau keit menep ninaan me God kit̄iwekhi me haiu m̄it miyap̄ir.

25 Krais ken kekre haau me God kewi kewepwar hemkre m̄irak miut̄ipen keremem. H̄irak ap kewepwarem yap̄irwe kar ke n̄ipaa m̄it̄ik pris k̄ir̄iakem au. Me w̄i miut̄ip miut̄ip me

* 9:21 Lev 8:15, 19 * 9:22 Lev 17:11; Ef 1:7 * 9:23 Hi 8:5, 10:1

* 9:24 1Jo 2:1

tito yapirwe hirak pris ken haau kerek mit nehimitanek me God kau kekererem hirak kewepwar hemkre me samiyak mei kewet God em. Te Krais au, miutipen keremem.

26 Hirak ap ken haau me God kewi yapirwe kar ke mitik iuwe pris kiriakem au. Hirak ken kewepwar hirekes yapirwe te hirak kaki kakintar nu tentarakit yapirwe me wi nipaa God kiriak ti ketike nepni ere in. Au, in ek hirak kan kau ti kaa miutipen kerekek hiram werek. Me wi menep menmen me nipaa hiram epei au mamisi, hirak kan kakisak menmen enum mau mekre han kiau keriuwe hemkre mirak mewen hirak kewepwarem kewet God em miutipen keremem.

27 *Mit miyapir yapirwe nani te maain hir nanir God, hirak skelim menmen mit miyapir in niriakem.

28 *Marim Krais kaa miutip kewepwar hirekes kewet God hemkre mirak te kakisak menmen enum me maiu au. Hirak pike kaknen kakithis haiu mit miyapir kerek misesik memeryiwek kaknen.

10

Menmen mit nipaa newepwarem hiram ap te mamisak menmen enum maiu

1 *Him nipaa God kewet Moses em hiram mire himin weinim me menmen yaaim maain mamnen, te hiram ap menmen im yaaim hiremes au. Me tito tito mit iuwe hetpris newepwar hemkre me bulmakau o meme newet God em.

* 9:27 Jen 3:19 * 9:28 Hi 10:10; Ais 53:12; 1Pi 2:24; Fl 3:20; 2Ti 4:8 * 10:1 Hi 8:5

Hir niriakem mar kerememk keremem. Markeik te him me Moses mamriak mit kerek nises God hir yaain neriuwe menmen im mitik pris kewepwarem kewet God em? Taau! Hiram himin weinim me menmen yaaim keremem.

² Menmen mit newepwarem newet God em hiram yaaim te mamsak menmen enum mit kerek nises him me God hir niriakem te hir ap pike naninen nanriakem meiyam taau nentar hir ap menmen enum mau mekre han kir au.

³ Au, mit niriakem nar keremem me tito tito yapirwe hiram menip mit han tewenin menmen enum hir niriakem.

⁴ *Hir niriakem nentar God kertei hemkre me bulmakau o meme hiram ap te mamsak menmen enum maiu mekre han ke haiu mit au.

⁵ *God kertei menmen im, te wi nipaa kerek Krai epei kaknen ti kaku kaktikewai, hirak katip God kar ik:

“Ti hinapen mit newepwar bulmakau o meme sipsip hir nanwetutem au. Ti epei eraumani yink kai hi ahu ekrerem awepwar hirekes ewetutem.

⁶ Ti ap han yaaik heriuwe samiyak mit nimansiyem mau nan mire kinaan menmen mit newepwarem newetitem te hiram mamsak menmen enum mir au.

⁷ Te hi Krai hetput har ik: “Ti God ti hira hi hepu, hi ariak menmen ti hanhan hi ariakem, mar ke nipaa mit newisim me hi mau tiwei ke Moses ketpim.’”

⁸ Hirak Krai kinin katip kar ik: “Ti hinapen mit newepwar menmen nanwetitem au. Ti ap

* 10:4 Hi 9:13 * 10:5 Sam 40:6-8

hanhanem te h̄r n̄imansi samiyak mau nan m̄ire k̄inaan o menmen h̄r newetitem te mam̄isak menmen enum mau han k̄ir au.” Krais kat̄ip menmen im te h̄m me Moses kewis̄im mau t̄iwei h̄iram mat̄ip m̄it enisesim.

⁹ H̄irak kat̄ip menmen eim epei au, maain h̄irak kat̄ip h̄m kar ik: “God ti h̄ira hi hepu. Hi ariak menmen ti hanhanem.” H̄m im metpai Krais kenip menmen tokim me n̄ipaa ein me m̄it h̄r newepwar menmen newet God em, h̄iram nepei au mesi, h̄irak kekreh̄r m̄iram kewepwar h̄irekes kewet God ȳink k̄irak.

¹⁰ *Jisas Krais kises menmen God hanhan h̄irak k̄iriakem. H̄irak kaa miut̄ip kerekek kewepwar ȳink k̄irak kewet God ek te h̄irak kesak menmen mekre han k̄aiu te haiu m̄it kerek misesik haiu yaain. Haiu mewen̄ipi niuk me God werek werek.

Menmen Krais k̄iriakem mesak menmen enum mekre han k̄aiu

¹¹ *Hekrit hekrit m̄it yap̄irwe n̄ire pris h̄r nerp n̄iriak menmen newepwarem newet God em. H̄r n̄iriakem marem marem te menmen im ap te mam̄isak menmen enum haiu m̄it haiu m̄iriakem taau.

¹² *Te Krais h̄irak k̄iriakem miut̄ip kesak menmen enum maiu. Epei au, h̄irak ken kau menep his yaaim me God kent̄ar h̄irak M̄it̄ik Iuwe k̄ire God h̄irak naanm̄ipre menmen. Menmen miut̄ip Krais k̄iriakem h̄iram mamu mam̄it mam̄kep̄ai haiu m̄it mam̄isak menmen enum mekre han k̄aiu tipmain tipmain enum eik.

* **10:10** Hi 9:12, 28 * **10:11** Eks 29:38 * **10:12** Hi 1:3

13 *Hirak wen kau ketikerek kemeriyiwek ere wi God kaknep mit enun nepan kaknip kaknepi.

14 Haiu mertei Krai keriuwe menmen miutip hirak kiriakem wi kerek hirak kaa kewepwar yink kirak kewet God ek, hirak kiriak mit miyapir kerek God kesak menmen enum mir, hir nire yaain nanu tipmain tipmain enum eik.

15-16 *God Himin Yaaik hirak kewetai him mirak metike him Krai epei ketpim God Himin Yaaik hirak kinin katip kar ik:

“Me wi maain mamnen hi awet mit him mai im hir nanwenhi nanisesim. Hi ewisim mekre han kir te hir han ekitetim.”

17 Nepei au, hirak katip him ham mar im:

“Hi ap pike han ekitet menmen enum mau mekre han ke mit o menmen hir niriakem te hi han enuk heriuweri au.”

18 God epei kesak menmen enum mai te mit ap te nanwepwar menmen nanwet God em nanteipim au. Hiram epei au mesi meit.

Haiu emises him me God te haiu emu emtikerek han kiutip

19 *Te nai yinan, haiu yaain te mamno mamikre haau me God hirekes kewi mentar Jisas kaa kentar nu tentarakit hemkre mirak mewen mesak menmen enum maiu.

20 *Hirak kaa te menmen im hiram mire hirak kinin ken kewep yayiwe keremir o kewep laplap me nimin hiram meiyepetai haiu mit mamno nimin kerek God kewi. Hiram mar ke hirak kewep yayiwe ik keriuwe yink kirak te haiu

* **10:13** Sam 110:1 * **10:15-16** Jer 31:33-34; Hi 8:10, 12 * **10:19**
Hi 4:16 * **10:20** Mt 27:51; Hi 9:8

emisesik mentar nɪpaa hɪrak kaa pɪke kekrit kau keit.

21 Haiu Mɪtɪk kiau Iuwe Hetpris hɪrak kepu naanmɪpre menmen meit wit ke God metike haiu mɪt kerek mises hɪm me God haiu nɪkerek nɪrak.

22 *Krais kɪrɪak menmen im te haiu emnawɪr menmen enum me memitaipɪn mekre han kiau emɪt, haiu emises God haiu mantikerek emu han kiutɪp.

23 *Haiu emises menmen werek werek kerek haiu matɪp haiu han kitetim. Haiu ap emweikɪn sip emwet hɪm im emɪntar haiu mertei hɪm nɪpaa God ketpim maain hɪrak kakisesim kakrɪakem.

24 Haiu han ekitet markeik te haiu emri han ke nau yinan te haiu yapɪrwe han etwenɪnan haiu mamrɪakan menmen yaaim.

25 *Yi ap einapen yaino eitike ni yinan yererik yewenɪpi niuk me God yar ke mɪt han nɪnapen nɪrɪakem au emɪt! Yi eiri han ki eikiyan wɪsenum te yi eirerik eiwenɪpi niuk me God eiyɪntar wɪ menep te mamnen Krais pɪke kaknen kakteipim.

Haiu ap emweikɪn sip emwet God Nɪkan kɪrak Jisas

26 *Haiu mɪt epei mertei hɪm me Jisas kaa te kakɪsak menmen enum mekre han kiau haiu misesim werek werek te maain haiu emweikɪn sip emwet hɪm im au emɪt! Haiu mamrɪak enum, menmen ham ap mepu te mɪt pɪke nanwepwarem hɪram mamɪsak menmen enum maiu te haiu mamre yaain taau.

27 *Haiu emweikɪn sip emwet hɪm mirak

* **10:22** Lev 8:30; Esi 36:25; Ef 5:26 * **10:23** Hi 4:14 * **10:25**
Hi 3:13 * **10:26** Hi 6:4-8 * **10:27** Ais 26:11

au emit! Maain haiu mamnaain God skelim haiu mit, kakwirai mamno si kerek God kiman me kakwir mit nrak enun nepan nanino nanikrerem si tatin.

28 *Haiu mertei mitikik wik o wikak tewepyapir mitik kiutip keweikin sip kewet him me Moses, te mit iuwe ne Isrel nantiwekhis hir ap han teweninek au, hir nankip kaki.

29 *Te yi han ekitet God kakawaank mitik kerek keweikin sip kewet menmen Jisas kiriakem kakawaanke kike keremem a? Auye! Hirak kakawaanke wisenum kentar hirak kinaain Nikan ke God hirak katip menmen hirak kiriakem me wi kerek hirak kaa hemkre mirak mewen hiram menmen weinim. Menmen im God kewetaiyem hiram him haiu mamwenhi mamisesim te hirak kakrekyei haiu mamre yaain. Te God kakawaank mitik ik enuk kentar hirak keweikin sip kewet Nikan ke God. Menmen im hiram mar ke hirak kinan yipir kewerek hirak keweikin sip kewet God Himin Yaaik kerek hanhan keriuwai haiu mit kerekyei menmen yaaim.

30 *Hi hatip menmen im hentar haiu mertei God ap kempin me wi hirak katip kar ik: "Menmen enum mit nrakem, maain hi ewaniupaan mir eriuwerem." Hirak wen katip him ham kar ik: "Hi Mitik Iuwe God hi skelim mit nai me menmen hir nrakem."

31 God kerek kaku kakit tipmain tipmain enum eik skelim mit me menmen enum hir nrakem. Menmen im hirak menmen menipi han yaaik

* 10:28 Diu 17:6, 19:15 * 10:29 Eks 24:8; Hi 13:20 * 10:30 Ro 12:19; Diu 32:36; Sam 135:14

au. Hiram menmen enum menipi hır han enuk nınaain wısenum.

Yi han tokik eiyises hım me God werek werek

³² Yi pıke han ekitet menmen nepei man me wı nıpaası yi yinın yemtau hım me Kraisi yi yisesim. Yi yisesim epei au, menmen enum man mamriwaank te menmen enum im ap te maminın han ki au. Yi han tokik eiyu eiyıt.

³³ *Wı ham mıt netpi enum hır nerekyi enum nerp ninaan me mıt miyapır yapırwe te hır nanınwesisi. Wı ham yi yır mıt enun nırık mıt han yaain menmen enum yi eiyırp eitikeri eikepi hır han tokik nanu.

³⁴ *Yi hanhan eiriuwe mıt yaain mıt enun newisi nekre wınak enuk. Yi ap han enuk eiriuwe mıt kerek nen nari menmen mi neiyım nen au. Yi han yaaik yewisi nari menmen mi yapırwe yentar yi epei yertei God nepei kewisi menmen ham yaaim minın menmen mıt neriyaam, hıram mamu mamıt tipmain tipmain enum eik.

³⁵ Nıpaası ere in yi han tokik yepu te in ek yi ap einapen menmen enum mamnen mamriwaank au emıt eiyıntar yi yertei maain God kakweti mıt miyapır kerek yisesik werek werek kakweti menmen mırak yaaim.

³⁶ *Yi wen han tokik eiyu eiyises hım me God te maain yi eırık menmen God hanhan yi yırıkem, yi eiyıt menmen yaaim nıpaası hırak katıp kakwet mıt miyapır kerek hır nisesik kakwetirem.

* **10:33** 1Ko 4:9 * **10:34** Mt 6:20, 19:21, 29 * **10:36** Lu 21:19; Hi 6:12

37 *Yi han tokik eiyu eiyıntar hım me God mau tıwei matıp me Kraıs mar im:

“Maain kike hırak kerekek kaknen. Hırak ap kakmerır wı yapırwe au.

38 *Te nai yinan hır han ekiteta nanises hım mai hır nantikewa nanu nanıt tipmain tipmain enum eik, te mıt kerek nanweikın sip nanweto, hi han enuk ariuweri.”

39 Haiu mıt au, haiu ap ne mıt kerek neweikın sip enwet God te hırak kakraiwaank au. Yi yetikewa haiu ne mıt kerek nises hım me God te hırak kakıkepai kaktaihis.

11

Markeik te haiu han ekitet menmen werek werek

1 *Haiu han ekitet menmen God katıp hıram mamnen haiu mertei maain hıram mamnen te haiu mameriyıwem mamnen. Menmen im haiu ap mırem wen au te haiu mertei hıram mepu mentar God katıp hıram mepu.

2 Nıpaa mıt maamrer han hır han kitet God werek te hırak han yaaik keriuweri.

3 *Haiu mıt i han ekitet hım me God hıram yaaım te haiu mertei God kırıak tı metike nepni keriuwe hım mırak weinım. Te menmen haiu mırem God kırıakem keriuwe menmen haiu ap te mamırem taau.

Hım me mıtıkıt Ebel, Inok tetike Noa

* 10:37 Hab 2:3-4 * 10:38 Ro 1:17; Ga 3:11 * 11:1 Ro 4:18;
2Ko 5:7 * 11:3 Jen 1:1; Sam 33:6; 2Pi 3:5

⁴ *Mitiik niuk mirak Ebel hirak kises him me God te menmen hirak kewepwarem kewet God em. God katip menmen mirak kerek kewetiwekem hiram yaaime te God ketpiwek hirak mitik yaaik kentar hirak kisesik werek werek. Nipaa Ebel hirak kaa hirak wen han kitet God werek werek te him mirak mau tiwei me menmen nipaa hirak kiriakem hiram meteiknai menmen menip God han yaaik keriuwai.

⁵ *Inok ap kaa kentar hirak han kitet God werek werek te God ketiwekhis kau ketikerek. Mit han ninetniwek ninetniwek ap ninapinek au nentar God epei ketiwekhis keiyik ken wit kirak. Him me God mau tiwei matip God ketiwekhis wen au, menmen Inok kiriakem hiram menip God han yaaik keriuwerek.

⁶ Mit miyapir kerek ap han kitet God, menmen yapirwe hir nanriakem ap te naninip God han yaaik kakriuweri taau. Hir ap te naninip God han yaaik kakriuweri nanintar mit miyapir kerek hir hanhan nises God hir naninin han ekises God hirak kepu, maain hirak kakwet mit miyapir kerek hir hanhan nisesik kakwetir menmen yaaime.

⁷ *Wi nipaa God katip Noa me menmen enum hawi yuwerep hiram mamnen, te Noa kir menmen im wen au. Hirak han kitet menmen God ketpim hiram mamnen te hirak kime sip. Maain hirak kimaam werek hawi yuwerep epei man, hirak ketike mite pirak nikerek narak nen nau nekrerem, te hir ap naa au. Hirak keteikin mit

* 11:4 Jen 4:3-10 * 11:5 Jen 5:24 * 11:7 Jen 6:13-22, 7:1; 1Pi 3:20; Ro 3:22, 4:13

yapirwe hir enun kentar hirak kises him God nipaa ketp>wekem te hir au. Te hirak God katip Noa hirak mitik yaaik kentar hirak kises him mirak.

Ebrahim kises him me God

⁸ *Ebrahim kentaui him kerek God ketp>wekem te hirak han kitet him mirak hiram yaaim. Te hirak kinaaiwir wit kirak ken wit hak kerek God ketp>wek hirak kakwet>wek. God ap keteikni>wek ti ik te hirak kepitari hirak kakno neiyin kakit mekam au.

⁹ *Ebrahim kises him me God te hirak ken kau wit kerek God katip hirak kakwet>wek. Hirak kau kekere winak sel kire weisaak kar ke mitik hirak ap ti kirak au. Aisak ketike nikan kirak Jekop hirakit tetike Ebrahim tatit menmen God epei ketp>wekit kakwet>wekitem te hirakit tau winak sel tar ke Ebrahim kewik.

¹⁰ Ebrahim kau winak sel keremem kentar hirak kemerir God kakriyaak kakt>wekhis keyik kakno wit kerek God hirekes kimaak hirak kaku kakit kakwet>wek winak yaaik.

¹¹ *Sera hire han kitet him me God te hirak kenipep hire werek te wepitu. Hire epei enu we mite. Hirak kirakem kentar hire han kitet hirak kakises him nipaa hirak ketpim me hirak kakwetir nepenyerer nei yapirwe.

¹² *Mitik ik hirak epei ke mitik ap te kakine nikerek au, te God kenipek hirak kine nikan. Maain nepenyerer nirak hir yapirwe nar ke

* **11:8** Jen 12:1-5; Ap 7:2-4 * **11:9** Jen 26:3, 35:12, 17 * **11:11** Jen 18:11-14, 21:2 * **11:12** Ro 4:19; Jen 15:5, 22:17; Diu 10:22

tenhaan kau wan eik, o h̄r mau nepni. M̄t ap te nanwenhisi au.

¹³ *M̄t in h̄r yap̄rwe h̄r naa te h̄r han kitet God kakises menmen n̄paa h̄rak ketpim. H̄r neit menmen God ketporem au, te h̄rak keteiknor menmen h̄rak kakriakem mamnen h̄r han yaaik neriwerem nertei h̄rak kakisesim. H̄r nat̄ip nar ik: “T̄i m̄t newi h̄ram t̄i im ap maiu au. Haiu mau in mar ke m̄t nau t̄i ke m̄t han.”

¹⁴ M̄t kerek nat̄ip nar ik h̄r neteiknai te h̄r nan̄r t̄i m̄r ham yaaim h̄r nanwim nanu nan̄t.

¹⁵ H̄r ap p̄ike hanhan nanu wit kerek n̄paa h̄r n̄n̄aiw̄rek au nentar h̄r hanhanek te h̄r p̄ike nen newi.

¹⁶ *Au, h̄r hanhan nan̄r wit hak yaaik h̄r nan̄no nanwi. Wit ik ek h̄rak wit ke God. God ap ȳnk enuk h̄r nenewek God k̄r kentar h̄r han kitetik werek werek. H̄rak epei kerekyor wit hak yaaik te h̄r nan̄nen nanwi h̄rak keteiknai h̄rak ap ȳnk enuk ke m̄t nenewek h̄rak God k̄r.

¹⁷ *W̄i n̄paa God kat̄ip Ebrahim kin̄nek, Ebrahim kemtau h̄m m̄rak h̄rak keit n̄kan k̄rak Aisak kewis̄ik kentar nan m̄re k̄naan h̄rak kak̄k̄ip kakwepwarek kakwet God ek. H̄rak kare kaknep n̄kan k̄rak kiut̄ip kerek God n̄paa ketp̄iw̄ek kakwet̄iwekek.

¹⁸ N̄paa God ketp̄iw̄ek kar ik: “Aisak kerek kakine n̄kerek te h̄r keriyen nanre nepenyerer ne weiw̄ik miut̄ip mit, te nepenyerer han ne n̄kerek nit han au. Aisak kerekek.”

* **11:13** Jen 23:4; 1Kro 29:15; Sam 39:12; 1Pi 2:11 * **11:16** Eks 3:6, 15; Mk 12:26 * **11:17** Jen 11:1-14; Je 2:21-22; Ro 9:7

19 *Te Ebrahim han kitet kaknep nikan kirak kaki te God tewen kakikak kerek kaki. Hirak kar ke hirak pike ketiwekhis kentar God keit sipsip neniuk hirak kewisik kekrehir ke Aisak. Te Aisak ap kaa au. Sipsip kerekek hirak kaa.

Him me Aisak, Jekop tetike Josep

20 *Aisak han kitet God kakises him nipaa hirak ketpim te hirak katip him yaaim men Jekop ketike Iso me menmen yaaim mamnen.

21 *Karik Jekop menep hirak kaki hirak katip him yaaim men nikerek hirakit wik te Josep me menmen yaaim mamnen kentar hirak kises him me God hirak han kitet God kakriak menmen nipaa hirak ketpim. Jekop ketpor him yaaim epei au, hirak kises paap kirak keiyik kire hirekes kerp hirak kewenipi niuk me God.

22 *Josep kises him me God han kitet God kakriak menmen nipaa hirak ketpim, te wi menep hirak kaki, hirak katip heiyuwerer nirak kar ik: “Maain God kakithis nepenyer niau naninaaiwir wit ik Isip, hir enit herwe yink kai enwisik ekikre hei me wit kerek hir nanwiyen.”

Him me menmen Moses kiriakem

23 *Moses miye haai nirak hir han kitet God kakikepi te miye winaak epei au, hir nirek hirak nikan kir yaaik au wetpen enuk keit. Hir hiras ap nakip nar ke nipaa mitik iuwe Fero katip hir eninep nikerek hirakit tirek au. Hir nisawinek ere wenke wikak.

* 11:19 Ro 4:17 * 11:20 Jen 27:27-29, 39-40 * 11:21 Jen 48:15-16
 * 11:22 Jen 50:24-25; Eks 13:19 * 11:23 Eks 1:22, 2:2

24 *Moses han kitet God kakikepik kakri mit miyapir narak ne Isrel naninaaiwir Isip te maain hirak kire mitik iuwe hirak kinapen mit hir ap eninewek hirak mitik iuwe ke Isip hirak nikan ke Fero niki pirak kerek nipaa ere in naanmiprewek au.

25 Hirak hanhan kaku kaktike mit ne Isrel God nipaa kehimiteni hir mit narak, me wi mit ne Isip newaanki nerekyor enum. Hirak kinapen keweik+n sip kewet God te hirak han yaaik kaku kakre mitik iuwe ke Isip. Menmen im enum mit miyapir nisesim hiram ap te mamrekyor hir han yaaik nanu me wi yapirwe taau. Me wi mei kike keremem.

26 *Hirak han kitet maain Krai kaknen kakwet mit narak menmen, te hirak kertei hirak kaku kaktike mit ne Isrel, mit ne Isip netpiwek enum. Hirak han kitet menmen im hiram min+n menmen iuwe hirak ketiwem kentar hirak iuwe nikan hak ke Fero. Hirak han kitet maain Krai kaknen kakwetiwek menmen yaaim min+n menmen meit Isip.

27 *Moses han kitet God kakin+n Fero te hirak kinaiwir Isip, hirak ap kinain mitik iuwe Fero kerek hirak han enuk keriuwerek au. Hirak ap pike keweik+n ken kau Isip au kentar hirak kertei God, kerek haiu mit ap mirek au, hirak kau ketikerek kekepik.

28 *Moses han kitet God ap kaknep nikerek hirakit te mit kerek newis hemkre mau weipir ke winak te hirak kiriak menmen me pasova kin+n. Hirak katip mit miyapir ne Isrel hir enwis

* 11:24 Eks 2:10-12 * 11:26 Hi 10:34-35 * 11:27 Eks 12:51, 14:13-14; Ro 1:20; 1Ti 1:17; Hi 11:1 * 11:28 Eks 12:21-30

hemkre emu weip̄r te Ensel ke God kerek kaknep m̄t, hirak kaknep n̄kerek hirakit̄ t̄r iuwe et.

M̄t miyap̄r yap̄rwe ne Isrel nises God werek werek

²⁹* M̄t yap̄rwe ne Isrel nises h̄m me God te h̄r nerekir wan niuk m̄rak Wan Nin̄k, hirak kewep p̄nak p̄nak te h̄r nitet ke n̄m̄n nen p̄nak ein n̄re m̄t nitet yayiwe t̄par ap mei m̄waaairi au. Maain m̄t ne Isip h̄r nare nanises m̄t miyap̄r ne Isrel nan̄n̄p te t̄par p̄ike kewen kan kan̄p kenepi.

³⁰* M̄t miyap̄r ne Isrel han kitet God kak̄kepi h̄r nan̄nep m̄t miyap̄r ne wit Jeriko te h̄r nen neweik̄n wit k̄r me w̄ hisp̄nak wik. Epei au, God kekepi te n̄wa kerek k̄saw̄n wit Jeriko keweik̄n̄wek kewen te h̄r nen n̄m̄n ein nenep m̄t nan̄p nenepi.

³¹* M̄te Rehap n̄paa h̄re m̄te enu wari m̄t his wenen̄nem, h̄re han kitet God kak̄kaap m̄t ne Isrel kak̄n̄n̄ m̄t kerek ap nises God nau wit Jeriko wit k̄re, te h̄re w̄kaap m̄tik̄it te Isrel kerek hirakit̄ tan t̄saw̄n temiyenwonaan t̄r wit. Te maain m̄t ne Isrel nen nenep m̄t ein kerek ap nises God, h̄r ap naaup au. H̄re wau weit.

³² Hi ap etpi h̄m ham au. Hi etpi h̄m me Gidion, Berek, Samson, Jepta, Devit, Samyuel hirakit̄ tetike m̄t profet yap̄rwe te h̄m mai mamnen nokim enum nokim.

³³* M̄t in nentar h̄r nises h̄m me God h̄r netike m̄t nerer wit wit nenepan te h̄r nin̄ni

* **11:29** Eks 14:21-31 * **11:30** Jos 6:12-21 * **11:31** Jos 2:1-21, 6:21-25; Je 2:25 * **11:33** Dan 6:22

nanip nenepi. Hir niriak menmen yaaim te hir neit menmen nipaa God ketpim. Hir nemesis him me pusi ke yaank laion hirak iuwe kar ke sak te hiram ap manip au.

³⁴ *Mit en hir ninin si iuwe me mit enun nanip neriuwerem te hiram maa. Hir mit han nan menep naninip te hir niri te hir nanip taau. Hir mit iuwe au hir nire mit weinin te God kekepi hir nire mit iuwe manpenun. Mit nerer wit wit nan netikeri nenepan te hir nenep mit en hir pike niri.

³⁵ *Miyapir han pike neithis mit nir netike nikerek nipaa naa hir pike nekrit nau. Mit han nekre winak enuk ninapen neweikin sip newet God te mit hir nesiupani taau. Hir mit han nisesik te mit han nanip nerekyor enum enum hir naa, hir newis mit nanip te maain God kakikian hir nanikrit nantikerek nanu nanit.

³⁶ *Mit enun hir nitetnaan mit han yaain hir niwaai nipin nanip, mit han hir nesenekhis hit mir newisi nekre winak enuk.

³⁷ *Mit han enun hir newir nan nanip, hir neit so neiyim nerenirir yinan yinan, hir neit hine me his neiyim nenep mit han neriuwerem hir naa. Hir mit miyapir han yaain namir yink me sipsip o meme neiyim nen in nen ein, hir ap netenen nan au, mit newaanki nerekyor enum hir nepu enum.

³⁸ Hir mit miyapir nen ein nen ein nitet yaank weinik, miniu (o neiyip) weinim, hir niri nen nau ninik miniu (o neiyip) nekre han o nekre hei

* **11:34** Dan 3:23-27 * **11:35** 1Kin 17:17-24; 2Kin 4:18-37

* **11:36** 1Kin 22:24-27; Jer 20:2, 37:15, 38:6 * **11:37** 2Kro 24:21

iuwe me ti. Hir mit yaain te mit han nau ti hir ap yaain te hir nanu nanikreri nimin au.

³⁹ Mit miyapir in hir nises him me God te God katip hir yaain niuk mir iuwe. Te mit in ap neit menmen God nipaa ketpim kakwetai haiu mit em wen au.

⁴⁰ God kewetirem wen au kentar hirak keraimani menmen hak kinin menmen nipaa hir nisesim. Hirak han kitet kakrekyei mamtikeri haiu mit yaain mentar menmen Kraisi kiriakem.

12

Haiu emises him me God emriak menmen nipaa Jisas kiriakem

¹ *Mit in kerek hi nepei hetpiyem hir nipaa nises him me God werek werek hir yapirwe nerp wit ke God nirai nire mit nerp nir nikerek hir nesiuken neit skul. Te haiu mit emweikin sip emwet menmen yapirwe mamraiwaank o menmen enum kerek haiu hanhan emisesim emriakem te hiram emit. Haiu emnairirem mar ke mitik kesiuknen kewenwo laplap hirak kenepim kewirem te hirak kesiuken waswas. Haiu emnairirem emit te haiu emises menmen werek werek God kehimitenai haiu emisesim.

² *Haiu han ekitet Jisas kerek hirak kinin mit han hirak kire Mitik Iuwe kises God werek werek te hirak kekepai haiu mamisesik werek werek. Hirak kerekek han kitet hirak yink enuk kaa kentar nu tentarakit hiram menmen weinin kentar hirak kertei maain hirak kakinin menmen enum kakikepai kakriuwe menmen hirak kiriakem hirak yaaik kaku. Nepei au, hirak ken

* 12:1 Ro 7:21; 1Ko 9:24-25; Hi 10:36 * 12:2 Hi 1:3

kau menep his yaaim me God kire Mitik Iuwe ketikerek naanmipre menmen yapirwe.

God kewis menmen enum mamnen mamrai-waank te haiu mamisesik werek werek

³ Yi han ekitet menmen enum mit enun nerekyiwekem te hirak kau han tokik kises menmen God kehimiten+wek kakisesim. Te yi ap han enuk waswas yeriuwe menmen enum miwep te yi yeweik+n sip yewet menmen yaaim me God.

⁴ Wi Seten kakri han ki o mit nanrekyi enum te yi eiweik+n sip eiwet Krai, yi ap eir+ak menmen iuwe wen au te yi yain+n menmen enum ere hemkre mi mamwen te yi yayi yay+r ke Krai kir+akem.

⁵ *Yi han kaa menmen God ketpiyem mamkepi yi eiyu han yaaik a? Nipaa h+m me God mit newis+m mau tiwei matip yi yar ke nikerek n+rak mar im:

“Nikerek nai, wi kerek God kesiuwe menmen miwep kar ke haai kenep n+kan kirak, yi ap han kitet menmen enum hiremes man miwep au. Yi ap han enuk yeriwerem han kitet God kineini au, wi kerek hirak kesiuwe menmen enum mamnen mamiwep.

⁶ *Yi ap han ekitet eiyirik eiy+ntar mit miyap+r kerek God hirak hanhan keriuweri hirak kewis menmen manip kak+kepi hir enises menmen yaaim. Mit miyap+r kerek hirak katip kar ik: ‘Yi nikerek nai,’ hirak kewis menmen mamnip mamkepi hir nanises menmen yaaim.”

* 12:5 Pro 3:11-12 * 12:6 Rev 3:19

7 *Te yi han tokik eiyu eiriuwe menmen enum mamnen mamiwep. Yi han ekitet menmen im hiram mire menmen haai hirak kiriak nikerek narak em, te hir enises him mirak werek werek. Menmen im enum mamiwep, hiram meteikni God hirak han kitet yi nikerek narak hirak kakikepi yi yaain. Nipaa yi yertei mitik hak ap kenep nikan kirak o au a? Taau. Mit yapirwe nenep nikerek nir.

8 Haai ki God hirak ap te kakrekyi menmen mi enum, menmen im hiram meteikni yi ap nikerek yaain au. Yi yire nikerek ne weiwik ham.

9 Nipaa haiu yapirwe haairer naiu hir nerekyei menmen enum maiu te haiu mineini han kitet hir iuwe. Te God hirak kinin haairer naiu, hirak Haai ke himin kaiu te haiu emisesik emwisik hirak kerekyei menmen enum maiu te haiu mamtikerek mamu mamit.

10 Haairer naiu hir nises han kir nerekyei menmen enum maiu me wi ham haiu wen kike. God hirak au. Hirak kerekyei menmen maiu enum kekepapai te haiu yaain mamir ke hirak.

11 *Wi God o mit nerekyai menmen maiu enum, haiu han kitet hiram menmen enum te hiram ap menipai han yaaik meriuwerem au. Maain haiu mit kerek God kerekyei menmen mar im, hiram menipai haiu mamre mit yaain mamrak menmen yaaim haiu mamu werek werek.

Haiu naanempre hiras te haiu ap emweikin sip emwet God

12 *Yi mit han yi yinapen yises him me Jisas Kraiss yar ke mit kerek nen yanimin hir his hit

* 12:7 Diu 8:5; 2Sml 7:14 * 12:11 Je 3:17-18 * 12:12 Ais 35:3

maa. Yi ap eiyu han tewenin hiras me menmen epei man miwep au emit! Yi pike hanhan eiyises him me Jisas werék werék.

13 *Yi eiyises God werék werék hiram mamir ke mit nipaa hit par mewers, hir nitet yayiwe yaaik kipirak te hit mir mamre yaaim. Mit han narik kerek neweikin sip nanwet Krais hir niri yi pike yises God werék werék te hir pike hanhan nanisesik werék werék.

14 *Yi mit miyapir yetike mit miyapir han yapirwe yi eikiyan eiyu. Yi eiyises menmen yaaim God hanhan yi eiyisesim eiyintar yi ap eiyises menmen yaaim im te yi ap yayu yaitike Mitik Iuwe God au.

15 *Yi naanmamre hiras werék werék. Hiram ap yaaim te yi ap yayit menmen yaaim yapirwe God kakrekuyem kakwetiyem au. Mitik hak hirak kar ik hirak kire hepnek ke ti enum mewe misawin mekre nimin ke yenkis te maain mit nerp nentiram nik miram meketet mau hit mir. Mitik kar ik hirak kakriak menmen enum kakri han ke mit miyapir yapirwe kakriwaank kakriwerem.

16 *Yi naanmamre hiras te yi mit o miyapir han ap te eiriyahis eiweninem, o han kitet menmen me God hiram menmen weinim mar ke nipaa mitik Iso kiriakem. Hirak han kitet him God katip maam kirak Ebrahim hiram menmen weinim. Te hirak kewis nikik kirak kakit menmen mirak yaaim maain haai kakwetiwekem metike him yaaim God ketpim me menmen mamnen. Hirak kewisik kakit menmen im kentar

* 12:13 Pro 4:26 * 12:14 Sam 34:14; Ro 12:18 * 12:15 Ap 8:23

* 12:16 Jen 25:33-34

h̄irak n̄inpīmaak n̄ikik k̄irak kewetīwek menmen mei kike h̄irak kaam.

17 *Yi yertei maain h̄irak hanhan pīke kakit menmen m̄irak te God kenip Jekop kekreh̄ir k̄irak h̄irak kep̄irek ketpīwek kar ik: “Ti taau.” Iso k̄ik̄it kit̄iwekhi yap̄irwe te God kenipek ap te keweik̄in han mewek au.

Haiu meit h̄im yaaim me God haiu mamno wit Saion

18 *N̄ipaa wī yi yin̄in yises h̄im me God yi ap yir menmen yemtewem yar ke mit̄ n̄ipaa ne Isrel n̄irem nemtewem. H̄ir nan m̄iniu (o neiȳip) niuk m̄irak Sainai, h̄iram si iuwe merh̄he mau paan m̄irak, h̄ir n̄ir nap̄i toto enum m̄iwap̄in wit mar ke w̄itaan toto, yuwerep man,

19 *h̄ir nemtau mit̄ik hak keit m̄iniu (o neiȳip) ketenwo taur. Epei au, h̄ir nemtau Mit̄ik Iuwe keit ein kat̄ip h̄im iuwe enum. Mit̄ miyap̄ir ne Isrel h̄ir nemtau h̄im enum me Mit̄ik Iuwe eik kat̄ip keit m̄iniu (o neiȳip), h̄ir nep̄irp̄ir nitehi Moses nat̄ip nar ik: “Haiu m̄inapen mamtau h̄im menmen meiyam im au emit!”

20 *H̄ir n̄inapen nemtau h̄im meiyam God ketporem nentar h̄irak kat̄ip kar ik: “Keim̄in mit̄ik o m̄ite, n̄ikerek o samiyak h̄ir nan̄inen nan̄irp nanitet m̄iniu (o neiȳip), mit̄ han nan̄it nan nanw̄irem neiȳim nan̄inep mit̄ik kaki o samiyak mami.”

* 12:17 Jen 27:30-40 * 12:18 Eks 19:16-20; Diu 4:11-12 * 12:19 Eks 20:18-21; Diu 5:22-27 * 12:20 Eks 19:12-13

21 *Mīt en nīr menmen im te hīr nīnaain nepīrpīr. Moses hīrekes katīp kar ik: “Hi hepīrpīr wīsenum hentar hi hīnaain.”

22 *Te yi mīt kerek yi yises hīm me God in, yi ap yan mīniu (o neiyīp) mar im au. Yi hīmīn ki epei kan mīniu niuk mīrak Saion kerek wit iuwe ke God kewi. God hīrak kaku kakīt tipmain tipmain enum eik. Yi hīmīn ki epei kan wit Jerusalem, hīrak keit wit ke God kerek mīt ensel yapīrwe hīr han yaaik nererik nau en.

23 *Yi hīmīn ki epei kan ketike nīkerek yapīrwe ne God kerek nanīt menmen yaaim mīrak yi yererik han yaaik yepu. God kewis niuk mi metike niuk mīr mau tīwei mīrak hīrak kertei yi neimīn yi mīt miyapīr nīrak. Yi hīmīn ki epei kan kīr God kerek hīrak naanmīpre mīt yapīrwe, hīrak maain skelim haiu mīt metike mīt kerek nīpaa God katīp hīr mīt yaain hīr netikerek nau wit kīrak.

24 *Yi hīmīn ki epei kan kau ketike Jisas kerek kerp nīmīn ke God ketike haiu mīt, hīrak ketpai hīm ham yaaim haiu mewenhi mamisesim hīrak kekepai haiu metike God haiu mau han kiutīp. Hīrak nīpaa kaa hemkre mīrak mewen. Menmen im hīram meteiknai menmen nīpaa mītīk pris kīriakem. Hīrak keit menmen mīre mapīk kemtīt mekre hemkre me bulmakau o meme kīwaaiyem mentar yīnk ke mīt ein te God katīp hīr yīnk kīr yaaik. Mar im hemkre me Jisas mesak menmen enum mekre han kaiu te hīrak kīre yaaik. Hemkre mīrak ap mar ke hemkre me

* 12:21 Diu 9:19 * 12:22 Ga 4:26; Rev 5:11 * 12:23 Lu 10:20

* 12:24 Hi 8:6, 10:22; 1Pi 1:2; Jen 4:10

Ebel nīpaa hīrak kaa au. Hīram yaaim minin em. God kīr hemkre me Ebel hīram menipek han enuk kīriak mītik Ken menmen enum. Hemkre me Jisas au. God kīrem te hīram menipek hīrak hanhan keriuwai haiu mīt, hīrak kesak menmen enum mekre han kaiu.

Haiu naanempre hīras te haiu emises God werek werek

²⁵ *Yi naanempre hīras te yi ap eiweikin sip eiwet hīm Kraisketpiyem au emīt! Nīpaa God kerp mīniu (o neiyip) Sainai katip mīt miyapir hīm mīrak. Mīt han en neweikin sip newetiwekem hīr ap te nīrir natinpin ne menmen enum God kerekyorem au. Haiu mamnopin mamkeipin menmen enum mamwep mamirkeik te haiu emweikin sip emwet hīm me hīrak mītik kerek kekiuwe wit ke God ketpai menmen? Taau.

²⁶ *Nīpaa God keit mīniu (o neiyip) Sainai hīrak katip keriuwe hīm mīrak tī kitanik te in ek hīrak katip hīm iuwe kar ik: “Hi tewen pīke etanik tī eteipim. Tī weinik kerekek au. Hi tewen etanik tī ketike nepni hīram mamīwaank.”

²⁷ Hīm im hīram matip “meteipim,” te hīram meteiknai menmen im: Nīpaa God kīriak tī te maain hīrak kaktanik menmen im te hīram yapirwe hīrak kakiwaankem mamīt. Menmen ap me tī ap mamtanik, God kakiwaankem au. Hīram mamu mamīt.

²⁸ Haiu han yaaik emu emīntar menmen im God kakwetaiyem kakīt wit kerek hīrak naanmīpre menmen yapirwe, wit kerek mītik

* **12:25** Hi 2:1-3, 10:28-29 * **12:26** Eks 19:18; Sam 68:8; Hag 2:6

hak ap te kaktanikem au. Te haiu mamwenipi God niuk mirak luwe mamriak menmen yaaim hirak hanhan haiu miriakem.

²⁹ *Haiu emriak menmen mar im mamintar God kaiu hirak kire si tatim menmen te God kakawaank menmen yapirwe kerek hirak ap han yaaik keriuwerem au.

13

Haiu han tewenin naitu yinan

¹ *Te yi wen han tewenin ni yinan ne Kraiss.

² *Yi han ekitet eikaap mit han ne wit hak nan eiyintar nipaap mit han niriakem marim. Hir nepitari mitikit et hir nekepikit hirakit mitikit et hir nekepikit hirakit mitikit ensel te wit ke God, te yi yepitari hir naninen nanu winak ki.

³ *Yi han etwenin eikaap mit miyapir kerek nau nekre winak enuk ke gavman nar ke yi yekrehir kir. Yi han etwenin eikaap mit miyapir hir mit han enun newaanki nar ke yi yekrehir kir.

⁴ *Yi han ekitet menmen me yi yayitan hiram menmen yaaim. Yi mit miyapir ap eiri mit miyapir han his eiweninem au emit eiyintar God skelim mit miyapir kerek niriak enum mar im.

⁵ *Yi ap hemkre mamnepam eiriuwe pewek mei yi eitwem yapirwe au emit! Yi han yaaik eiyu eiriwe menmen yi yeteninem eiyintar him me God mau tiwei matip mar im:

* **12:29** Diu 4:24, 9:3; Ais 33:14 * **13:1** Jo 13:34 * **13:2** Ro 12:13; 1Pi 4:9; Jen 18:1-8, 19:1-3 * **13:3** Mt 25:36; Hi 10:34 * **13:4** Ga 5:19, 21; Ef 5:5 * **13:5** 1Ti 6:8; Diu 31:6, 8; Jos 1:5

“Hi God ap hinaip̄si au, hi ap eweik̄n sip ewetiyem au. Hi ekepi naanmamri me menmen.”

6 *God kat̄p menmen im haiu mertei h̄rak kau ketikewai, te haiu yap̄rwe niut̄p niut̄p mat̄p mar im:

“M̄tik̄ Iuwe God kekepa te hi ap anapen menmen enum m̄t h̄r nanrekyewem au.”

Haiu emises menmen mam̄r ke n̄paa m̄t nau iuwe n̄r̄akem

7 *Yi han ekitet m̄t n̄paa h̄r nin̄n naanm̄pri netpi h̄m yaaim me God. Yi han ekitet menmen h̄r n̄r̄akem markeik̄ te h̄r nises h̄m me God h̄r naa te yi yayises menmen mam̄r ke h̄r n̄r̄akem.

8 Yi yises h̄m me Krai n̄paa yi yemtewem yentar Jisas Krai h̄rak n̄paa ere in ere maain h̄rak ap te kakweik̄n kakre menmen ham. H̄rak kaku kak̄t h̄rak ap te kak̄tpai h̄m ham au. H̄ram mamu mam̄t.

9 *Yi ap eiwis m̄t han nanri han ki eiriuwe h̄m ham h̄m ham m̄r kerek n̄paa yi ap yemtewem te yi eiweik̄n sip eiwet h̄m yaaim me God au em̄t! Menmen yaaim God kerekyyiem h̄ram mamkepai han kiau te haiu emisesik werek werek. H̄m ham m̄t netpiyem neriuwesis menmen te yi ap eiȳm em̄t, h̄ram menmen wein̄m. H̄ram ap mamkaap m̄t miyap̄r kerek nisesim te h̄r nanises God werek werek au.

Menmen yaaim yi eir̄akem te God han yaaik kakriuwere

* 13:6 Sam 118:6 * 13:7 1Ko 4:16; Hi 6:12 * 13:9 Ef 4:14; Ro 14:17

10 Mít kerek nises hím me Moses hír nenep samiyak newisím mentar kínaan me nan mít nenewek alta. Maain hír naam menmen im te híram mamkepi hír nanu werek. Jisas Kraís kewepwar hirekes h́rak kaa kewet God ýnk ḱrak te h́rak kekepai haiu mít miyaṕr kerek mises hím ḿrak. Te mít in kerek wen nises hím me Moses, h́r ap yaain te h́rak kaḱkepi taau.

11 *H́r ap yaain te h́rak kaḱkepi kentar h́rak ap ḱre samiyak mít newepwarem newet God em te maain h́r naním au. H́rak ḱre menmen mítik iuwe hetpris keit hemkre me samiyak ham h́r mít pris han epei naḿp h́rak keiyím ken kekre haau h́r nehímítanem me God te h́rak kewisím mau kínaan te h́ram mamwaṕn menmen enum mít ńriakem. Nepei au, h́rak keit samiyak ýnk kewet h́r mít pris han em h́r neiyím nanino nanísiyem nanít ṕn eik. Menmen Jisas ḱriakem h́ram marim.

12 *H́rak kaa keit ṕn eik mít ne Isrel ap newis hemkre ḿrak mewen te mamísak menmen enum me haiu mít yaṕrwe ḿriakem te haiu mamre yaain. H́rak kaa keit ṕn eik kentar h́rak kekreh́r ke samiyak h́rak kewepwar hirekes kewet God ýnk ḱrak.

13 *Haiu emweiḱn sip emwet mít kerek nises hím me Moses haiu emises hím me Kraís mentar mít kerek nises hím ḿrak neweiḱn sip newet Kraís h́r neṕrek ken h́r naḱp kaa. Mít nanrekyei enum mar ke ńpaa h́r ńriak Kraís em nanítar haiu misesik te haiu han ekitet h́ram menmen weiním.

* 13:11 Lev 16:27 * 13:12 Mt 21:39; Jo 19:17 * 13:13 Hi 11:26, 12:2; Mt 7:13-14

14 *Haiu emweik'in sip emwet menmen m'it kerek nises h'im me Moses h'ir n'ri'akem. Haiu emnaiw'irem em'ntar haiu m'it ap wit kiut'ipen kaku kak'it te haiu mamu mameitai tipmain tipmain enum eik au. Haiu mamer'ir wit yaaik kiau maain God kakimaak haiu mamwik.

15 *Te haiu hekrit hekrit han yaaik emu emwen'ipi niuk me God em'ntar menmen Krai k'ri'akem, menmen im haiu m'ri'akem meriuwe h'im maiu haiu mewepyap'ir niuk m'irak mat'ip m'it han em, h'iram m'ire samiyak yaaim haiu mewepwarem mewet God em.

16 *Hekrit hekrit yi han ekitet skelim menmen mi yaaim eikaapan eiriuwerem. Menmen im yi y'ri'akem h'iram yaaim m'ire samiyak m'it newepwarem newet God em, h'iram menipek han yaaik keriuweri.

17 *Yi eiy'mtau h'im me m'it ni naanm'ipri yi eiyisesim. H'ir naanm'ipri nankepi nar ke m'it kerek maain God kak'iri kakitorhi me h'ir naanm'ipri h'im'n ki werek werek, o au en, te h'ir nenmak h'ir ap naanm'ipri. Yi eiyises h'im m'ir te h'ir han yaaik nanri'ak menmen, o au en, yi eiweik'in sip eiwet'ir, h'ir han enuk nanri'ak menmen m'ir h'ir ap te nankepi yi m'it eiyises Krai werek werek au.

Yi eiyitehi God kak'ikepai haiu m'it

18 *Yi wen eiyitehi God ek'ikepai em'ntar haiu mertei mekre han kiau haiu ap y'nk enuk meri-

* 13:14 Hi 11:10, 16, 12:22 * 13:15 2Kro 29:31; Sam 50:14, 23;
 Hos 14:2 * 13:16 Fl 4:18 * 13:17 Esi 3:17; 1Te 5:12 * 13:18
 Ap 24:16; 2Ko 1:12

uwe menmen haiu m̄r̄iakem. Hekrit hekrit haiu mare mamriak menmen yaa'im keremem.

¹⁹ Hi hitehi yi m̄t̄ h̄m̄ iuwe te yi eiyitehi God ek̄ikepa te hi p̄ike anen eri waswas.

²⁰ *God kerek h̄rak kenipai haiu m̄t̄ mekiyan mau meit, h̄rak k̄ik̄iak J̄isas p̄ike kekrit kau, h̄rak kehimitanek h̄rak M̄t̄ik̄ Iuwe naanm̄iprai haiu m̄t̄ kar ke m̄t̄ik̄ naanm̄ire sipsip. God kehimitanek h̄rak M̄t̄ik̄ Iuwe naanm̄iprai kentar n̄ipaa h̄rak kaa hemkre m̄rak mewen. Hemkre m̄rak mewen menip h̄m̄ me God yaa'im kerek n̄ipaa h̄rak kat̄ip haiu mamwenhi mamisesim. H̄m̄ im mamu mam̄t̄ mam̄rek tipmain tipmain enum eik. H̄rak ap te kakweik̄in han k̄rak au. God h̄rak yaaik̄ k̄r̄iak menmen mar im te h̄rak werek kak̄ikepi.

²¹ Hi hanhan God kakweti menmen yaa'im kak̄ikepi te yi eiyises menmen h̄rak hanhan yi eiyisesim. Hi hanhan menmen im mentar menmen J̄isas Krāis k̄r̄iakem te God kakr̄iak menmen, h̄rak hanhan kak̄r̄iakem mam̄kre han k̄iau. Haiu hanhan Krāis kak̄t̄ niuk iuwe te m̄t̄ nanwen̄ipi niuk m̄rak tipmain tipmain enum eik.

M̄t̄ik̄ kat̄ip h̄m̄ ham yinam

²² Hi hitihi h̄m̄ iuwe te yi eiȳimtau h̄m̄ mai kike im hi nepei hewis̄m̄ h̄ram mamkepi yi einak̄in tokim eiyu. Hi ap ewis̄ t̄wei nokik̄ au. T̄wei ik̄ h̄rak yinak.

²³ Hi hanhan yi yertei k̄iau yinak yaaik̄ Timoti, m̄t̄ enun nesiupanek h̄rak k̄naaiw̄ir w̄inak k̄r̄

* 13:20 Sek 9:11; Ais 55:3; Jer 32:40; Esi 37:26; 1Pi 2:25

enuk ke gavman ken witeik. Hırak kaknen wit kai ik waswas te wı hi anen ari hi atıwekhis hawır waunen wauri.

²⁴ Yi eitıp mıt ni ein hır naanmıpri hır netike mıt miyapır yapırwe nises hım me God en, yi eiyıtpor hır yaain. Mıt ni yinan in ne Itali kerek nises hım me God netpi, yi yaain.

²⁵ Hi hanhan God kakrekyi menmen yaaim.

Mepır keremem

Him Yaaim Me God
The New Testament in the Au language of Papua New
Guinea
Nupela Testamen long tokples Au long Niugini

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Au

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-12-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

4e85f348-3df4-5add-b32a-49bcafe3752a